

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 11 a.

INSERTIUNILE

se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

Teama de votul universal

Încă un simptom care ne arată că nu mai poate fi departe înfăptuirea votului universal, — că în tot cazul această înfăptuire *amenință* mai cu putere decât oricând, — este succesul de groază față de această idee, care a recuprins pe neîmpăcații ei dușmani. Speriați ei înșiși, caută iarăși să sperie lumea cu gogorița primejdiilor — primejdii și sociale și naționale (naționale *maghiare* bine înțeles) — ce ar ascunde în sine realizarea acestei reforme democratice.

Ca mai convingătoare decât ori ce argument teoretic, se reia sperietoarea *exemplului*, — se caută iarăși să se dea experiența făcută de marele stat al Germaniei cu votul universal drept pildă din care toate popoarele ar trebui să învețe a se feri de o asemenea idee, de o asemenea reformă, ca de ciumă. — Se dau statistici din cari reiese că, multămită — sau mai bine zis nemulțămătită — votului universal, proporția reprezentării elementului social-democrat crește mereu în Reichstag, — cifrele sunt destul de cunoscute ca să mai fie nevoie să le reproducem, — pe când, de pildă, reprezentarea negotului se reduce la zece la sută din deputați, — iar cei cu titluri nobiliare, cari în 1878 erau încă în număr de 162 din patru sute, în 1912 nu mai sunt decât 57.

Bine, toate acestea sunt cifre și fapte; dar unde e primejdia? — Primejdia este în faptul, că muncitorimea industrială — social-democrația așadară — începe să fie

reprezentată în Camera deputaților imperiului în proporția însemnătății ei numerice din țară, — pe când alte profesii sau clase, încep și ele să fie *reduse* la o asemenea reprezentare proporțională. Căci, de sigur cei 10 la sută negustori sau 15 la sută *nobili*, din Reichstag, nu vor putea pretinde că proporția lor numerică în țară este superioară acestora.

Dacă aceasta dar este primejdia, atunci care ar fi idealul? Idealul ar fi, de sigur, ca muncitorimea, ca social-democrația, să nu fie reprezentată în adunarea deputaților țării, sau să fie reprezentată într-o proporție atât de redusă, încât oricând să poată fi tratată cu indiferența cu care se tratează orice cantitate neglijabilă...

E întrebarea însă, ar fi acest lucru *drept*, — și apoi: ar fi el oare chiar în interesul bineînțeles al țării, al Statului?...

Cumcă lucrul n'ar fi drept, aceasta, după concepția de astăzi, și putem zice chiar după concepția omenească de pururea și de ori când, despre dreptate, — e afară din orice îndoială. Dacă ideile de o mai largă egalitate, de o mai dreaptă solidaritate între oameni, se răspândesc, — dacă aceste idei cuceresc cugetări și convingeri, lupta împotriva lor trebuie și poate oare să stea în împiedicarea d'a se manifesta prin reprezentarea, și a lor, în sfatul țării?... În orice năzuință care cuprinde și cucerește sentimentele unei mari mulțimi de oameni, trebuie să fie și ceva just, și justificabil. Fără a îmbrățișa *in bloc* credin-

țele sau utopiile socialiste, acest lucru putem și trebuie să-l spunem. Dar atunci, astfel de manifestări se cere oare, este cu cale și este prudent, ca să caute a fi înăbușite? — Sau mai de grabă, prin privirea dreaptă și cumpănită în fața lor, să fie canalizate și duse în curentele cele cu adevărat și numai sănătoase?

Oare, în Germania, mișcarea social-democrată a luat avântul pe care l-a luat, *din cauză* că, prin votul universal, s'a dat puțința muncitorimii industriale să fie reprezentată în sfatul țării mai în măsură cu însemnătatea ei, noi zicem nu numai numerică, dar chiar și socială?... Nu, ci de sigur lucrurile stau invers: din cauza avântului pe care ideile social-democrate l-au luat, reprezentarea partizanilor în Reichstag a luat, și a trebuit să ia, proporțiile pe cari le-a luat.

Acuma, să presupunem că manifestarea acestor idei ar fi fost înăbușită în reprezentanța națională. Ar fi putut ea să fie înăbușită, prin aceasta, și în țară?... Nimeni, credem, nu va sta la îndoială să răspundă: *nu*. — iar unii chiar, printre care ne numărăm, vor răspunde: *dimpotrivă*.

Și cine nu mai vede, apoi, și un alt fenomen: Cu cât se dă puțința și social-democrației să porceadă și să-și urmărească idealurile pe căi regulate, pe căi legale, cu atât evoluarea ei se îndreptează mai mult spre căile de ordine și de solidaritate? Nu se mai aseamănă social-democrația de astăzi, patriotică în cea mai mare parte, și partizană a ordinii și a căilor de luptă civilizate, cu socialismul-anarhist de odinioară, când era tratat în adevăr după rețetele de

Informațiuni literare*)

1. D. Anghel, *Oglinda fermecată* (Prețul lei 1'50)

2. D. N. Ciotori, *Calea robilor* (Prețul lei 1'50)

1. A. (=D. Anghel) este dintre artiștii cari știu că „pe artist un instinct înăscut îl vestește“ (O. f., p. 143). Ca pe orice om, adaug eu, ca un cunoscător al teoriilor instinctelor, ale căror flori atât de deosebite sunt sentimentele noastre. Adeseori poezii le-au descris mai bine decât psihologii sau naturaliștii și ne-au deschis astfel pagini misterioase din cartea sufletului nostru.

Când s'a întâmplat ca poezii să meargă „inconștient“ după „pornirile“ lor, cum și A. spune în „Rampa“, ei nu au descifrat numai pe „omul“ care le-a atras privirea, ci s'au descoperit și pe sine, s'au expus lumii curioase să-i studieze ca personalități, satisfăcută, să-i simțea ea semeni în simțiri, sau mirată că trebuie să-i considere ca o lume încă necunoscută, când simpatică, când greu de înțeles.

Ce este, din acest punct de vedere „Oglinda fermecată“?

O colecție de simple „fantazii“ — cum își zice ea — nu este. Ea cuprinde doar și subiecte cari nu ies din marginile unui realism psihologic fără cusur, ce-și stăpânește bine fiecare tră-

sătură, fiecare pas. *Scrisorile vechi*, cari înving și răstoarnă o ură nouă încă neînfrântă, și *Spovedania unui orb*, care-și găsește în bogăția de colorii închise în suflet mijlocul de-a vedea întunecul așa cum el vrea; chiar și *A patra Parcă*, sârmana ciudată, bătrână de lângă cimitir, obișnuită să vază cum zilnic „vine mortul“ și neliniștită, nemulțămătită că azi nu vine, sunt frânturi din lumea pe care toți o înțelegem, care nu-i de loc enigmă. Nu-i astfel nici *Dușmanul florilor*, sgârșitul și demonicul risipitor al „scumpelor fericiri estetice ale soției sale simțitoare, deși aici sufletul nu mai ocupă atât loc ca'n celelalte trei „fantazii“ ce-am amintit.

Sufletul se scoboară mai greu în *Vasul-fantomă*. Titlul acesta aduce aminte de R. Wagner și devine o etichetă uriașă pe un șip care puțin cuprinde. Dar sufletul se îmbogățește iarăși în *Floarea de aloes*: poetul este un cetitor poetic iscusit al atmosferei formelor arhitecturale, picturale și de artă industrială; viziunea se impune pe nesimțite și te poartă după dansa pe un drum ce devine delicios.

Și lumea plantelor are 'n aceste fantazii suflute cu simțiri prea omenești, cu amintiri elegice. O floare moare, se așterne pământului, deodată cu soața sa, „ca scuturată de o mână nevăzută“ (*Două agonii*); iar *Codrul* visează și are nostalgii.

Este par'că o poruncă ca sufletul să de-

pune mâna pe înțelesul tău, natură nesfârșită? se întreba odată Faust. *Oriunde* mă voiu putea strecura cu fantazia mea, răspunde poetul A. Dar unde nu te-ai putea strecura? *Cine* și *ce* mai poate pune vr'ua frâu? „Inconștientul“, despre care A. a vorbit în „Rampa“? Să-i admitem — *pentru moment* fără rezerve — inconștientul. Și să ne întrebăm ce a descoperit el în fondul vederilor și vedeniilor sale.

Ce a descoperit este de multe-ori un nesigur „cine știe ce“; alteori este un instinct nevăzut; un instinct ascuns; altă dată este o forță oarbă; o tainică putere; sunt chiar mâni nevăzute; este un demon nevăzut; este mister; e graiul lucrurilor, e puterea lor ascunsă; este odată și Dumnezeu (Paginile 6, 20, 21, 35, 48, 51, 112, 131, 153, etc.)

Este ce momentan *pare* că este, ce-l adie pe poet, ce filozoful nu trebuie să cerceteze, deoarece poetul se consideră numai pe sine și, singur fiind, are dreptul să fie cum vrea, cum poate, cum este în mod — inconștient. Și totuși par'că nu ar fi nici o înjosire ca și filozofii să poată gândi și trăi fără zimbete filozofia poezilor. A. pleacă să descopere „necunoscutul“, dar necunoscutul rămâne și de astă dată mai departe decât polul lui Amundsen sau devine spiritistic.

Concepția aceasta filosofică-poetică este foarte priincioasă unei grupe de „fantazii“ în care *straniul* este studiat cu destulă putere. Modernii iohese straniul, pe care uneori îl ri-

*) Autorii cari doresc a fi apreciați la „Informațiile literare“ sunt rugați a trimite scrierile lor direct d-nti C. Z. nr. 11 a.

astăzi ai dușmanilor votului universal. Această reformă, *votul universal*, a fost în definitiv care a făcut minunea.

Tot această reformă, mai e în stare a înfăptui, a da naștere încă la multe minuni. Una din acestea, credem noi, că ar putea fi și readucerea păcii și buneii înțelegeri între popoarele alcătuitoare ale statului nostru.

Ori-cum, altă soluție nu există. O singură condiție mai este: că reforma să fie întregă, dreaptă, nefalsificată, — și atunci oricât ea n'ar pune capăt, negreșit, luptelor de idei și de interese, — căci acestea vor dăinui cât timp va dăinui omenirea, — dar, fiind întemeiate pe o idee de dreptate, vor învestimânta forma emulațiunii civilizate, în loc să rămână în acea blestemată, și cu adevărat primejdioasă, a pornirilor de ură și de răsbunare.

INTERNE

Retragerea d-lui dr. Nicolae Oncu din comitetul național.

Domnului dr. Teodor Mihali, președintele comitetului național român.

Dej.

Conform stipulațiunilor de pace dintre delegații comitetului național român, și comandanții „Tribunei”, cuprinse în procesul verbal de datul 5 Martie 1912, ar urma reîntrarea mea în comitetul național și intrarea în consiliul de administrație al ziarelor partidului.

Starea mea sanitară însă reclamă liniște sufletească și trupească, drept aceea cu conștiința datoriei împlinite, reuimț atât la reîntrarea mea în comitet, cât și la intrarea în consiliul administrativ al ziarelor, și vă rog a aduce aceasta la cunoștința comitetului național român, pe lângă declararea, că rămân și pe mai departe neclintit membru al partidului național român.

Arad, 19 martie 1912.

Cu deosebită stimă:

ss. dr. Nicolae Oncu.

*

Regretăm, că starea sanitară zdruncinată a d-lui dr. Nicolae Oncu nu-i mai

ingăduie și pe viitor să rămână departe în rândurile prime ale luptătorilor naționali.

*

„Reichspost” despre o eventuală numire a lui Návay. Cercurilo politice din Budapesta, despre cari se știe că primesc directiva dela contele Tisza și Andrassy, au lansat știrea, că actualul președinte al parlamentului, Návay va fi urmașul lui Khuen. Cu privire la această știre „Reichspost” scrie:

„Cu considerare la locul, de unde se lățește această știre, trebuie privită numai ca o dorință, pentru că și Návay — după cum se știe — este unul dintre acei 67-iști, cari cugetă, că nu-și pot apăra altcum mai bine punctul de vedere, decât prezentându-și încontinuu pretenziunile lor de drept public. Pe lângă aceasta încă Návay nu posedă acele însușiri, cari trebuie să le aibă un prim-ministru în situația prezentă. Návay e un neurastenic și încă nu s'a uitat furia sentimentelor, cari au izbucnit din el nu de mult în parlament. Návay chiar este omul, care în cel mai scurt timp ar strica toate.

Timpul de acum nu e potrivit pentru experimentări. De această părere sunt și cercurile politice serioase, și aceste socotesc cu o numire alui Lukács, care va avea datorința, sămând punctul de vedere al aderenților sufragiului universal: de a duce chestiile la rezolvire salutară.

*

Părerii despre posibilitatea unei rezolviri a crizei. Audiențele informative s'au sfârșit și deocamdată a intervenit o pauză în desvoltarea crizei. Cercurile politice din Budapesta sunt cu totul în desorientare cu privire la dispozițiunile ce s'au luat în Viena. Se știe numai, că pașii de lipsă pentru rezolvirea crizei se vor continua după vizita împăratului Germaniei.

Khuen așteptase o chemare în audiență, dar până-acum n'a sosit nici o înștiințare din Viena în scopul acesta și astfel i-a rămas singură speranța, că va putea convorbi cu M. Sa cu ocaziunea vizitei împăratului Wilhelm.

În cercurile din Budapesta cu privire la directiva, ce ar trebui să se iee pentru rezolvirea crizei sunt două părerii. După o părere care domnește mai cu seamă între membrii partidului muncii și a kossuthiștilor, nedumerirea coroanei cu privire la rezoluțiunea luată în chestia rezerviștilor să fie delăturată prin o nouă formulare a rezoluțiunei.

Contele Tisza la reînțoarțarea lui din audiență a declarat, că nedumerirea coroanei trebuie luată în serios și trebuie căutat un expedient.

După părerea cercurilor acestora criza ar fi prin urmare foarte ușor de rezolvat fără nici o schimbare de persoane în cabinet. Și aceste cercuri cred, că dacă justiștii se vor vedea înșelați

în așteptările lor, nu vor duce lupta contra reformelor militare până la extrem.

Aderenții planului, ca totodată cu rezolvirea crizei să se încerce crearea unei situații, prin care obstrucția justiștilor să devină imposibilă, n'au părăsit acest plan încă, și ei își pun toată speranța în persoana lui Lukács, deși ei știu că acesta într'o eventuală audiență la M. Sa Impăratul ar propune numirea din nou a lui Khuen.

*

Din nou guvernul Khuen? Partidul muncii nu vrea nici de cum să renunțe la speranța că tot el va fi acela care va fi chemat la guvern. Partidul pe întrecute îi votează încredere șefului său Khuen Hedervary ca să-l poată menține la suprafață. Nu numai fruntașii partidului muncii ci și a celorlalte partide de stăpânire feudală temându-se de un minister, care s'ar angaja a rezolva reformele electorale după placul Vienei și reforma electorală pe bază democratică, ar fi gata să renunțe la ambițiile lor, pentru a fi însărcinat din nou tot Khuen cu formarea cabinetului.

Situația lui Khuen, cu toate nădejțile ce-i nutrește partizanii este însă atât de încurcată încât mijloace de deslegare înzadar se vor mai încerca. Să presupunem chiar că kossuthiștii ar renunța la pretenziunile lor, și fiind astfel înlăturat acest motiv de criză, Khuen ar fi chemat să limpezească situația. Imprejurările ar fi tot acelea în cari și-a prezentat demisia ar avea în față pe justiști cari se pretinde ca și în trecut reforma electorală înaintea oricărei alte reforme. Aceasta ar fi situația imposibilă în care s'a mai aflat Khuen și care l-ar sili să renunțe la conducere.

Chiar nici cu sprijinul acelor câțiva grofi, dușmani ai reformelor democratice, guvernul lui Khuen nu și-ar putea câștiga capabilitatea de muncă.

Dacă însă Khuen ar prezenta proiectul reformei electorale ar pierde tovarășiiile de interes de clasă:

Andrassy, Apponyi și Zichi, dușmani ai oricărei reforme democratice. Iată dar că numai Khuen nu poate fi acela ce va fi chemat la conducerea afacerilor țării.

*

Banul Cuvaj își face bagajul. „Croatische Correspondenz” comunică: În timpul cel mai apropiat banul Cuvaj își va prezenta demisia, pentru că dupăcum se știe el n'a reușit încă să îplinească angajamentul ce și-a luat, adică de a-și forma o majoritate guvernamentală.

De altfel banul își dă seama că nici viitoarele alegeri nu-i va întări poziția, iar în numele minorității nu va mai putea să rămână la postul său. Și într'adevăr cu ocazia felicitărilor pentru distincția de consilier secret, a declarat că renunță cu plăcere la postul său dacă va ajunge la convingere, că aceasta o pretind interesele patriei, dar nu va renunța pentru pofta acelor inconsecvenți în politică, cari nu știu ce vor.

dică par'că din rangul anormalului, pe care nu-l pot ridica totdeauna, pe care îl apropie alteori și ei de polul psihiatric al sufletului. Și așa îl caută, pe teme adeseori similă, chiar mai mulți poeți moderni decât s'ar crede.

Să vii, Enrie, să-mi vezi pafatul, la care te-aduce o alce de platani, să treci prin porțile pe care eu nu mai ies niciodată; să vezi colecțiile mele de artă, biblioteca, în care mă închid — seara, și mai alce colecția de orhidee, din care numai una lipsește, deși o caut de mult, deși am trimis o corabie s'o caute anume, colecția din care numai una, *crubul*, lipsește; un căpitan spaniel spune că a văzut-o în lava; Enrie, nepoate, băiat de încredere, vrei să ni-o aduci tu? Du-te, caut-o!

Acesta este dorul bătrânului Geldern din Georg Hirschfeld (*Die Blume Krubul*, în volumul *Rasten und Gefahr*). Bătrânul lui A. nu eaută flori; el colctează gândaci și tot numai unul îi mai lipsește; pe acesta i-l caută nepoții lui, vânându-l în grădina sibăstriei sale; îl caută de mult și în zadar; dar odată vine el singur, lăsându-se lin pe fruntea palidă a bolnavului; iar „cel sărutat de moarte recunoscu... pe cel ce vine să facă întunerice...” Venia ca solul cui? (*Fluturul morții*) Și ce se potrece înainte ea glonțul tras de unchiul lui Enrie — Enrie al lui A. — să se întoarce respins de marmoră în fruntea celui ce l'a tras, celui ce chemat de urletul căinelui nu-și mai găsi liniște? (Din *Tainele lumii*):

„Și din semin, deodată, ea voind să atunge urletul acela de cobe, o undă devânt trecu mișcând ramurile, erburile și florile. Un miros puternic de verbină se trezi, se înalță în aer, se împrăștiă pretutindeni și apoi *sufful* acela nevăzut se ridicase și trezise mirosul, descrescu, slăbi și conteni din nou, de ai fi spus că un *duh* a trecut, a vrut să spue ceva ce nu e îngăduit, să destăinuască o taină, a mișcat somnului lucrurilor și a pierit. Deschizând mare ușa dela tindă, tata eși în cerdac.”

Și după ce glonțul îl lovi în tâmplă și-l întinse la pământ „în lumina aceea mare și albă în care cănele urmă să urle, copacii și florile iarăși se pleacă și *acelaș sufflu* se ridică, ondulă pe fața erbii, mișcă încă odată potirele de sânge ale bujorilor și dispăru ca un *duh*”.

Băgați de seamă cât de svăcnitor crește fiorul straniei morți când vorba poetului aduce și chipul „pourelor de sânge ale bujorilor”! „Duhul” morții va fi trecut bucuros pe lângă potire de sânge?...

Moneta are și altă față. Dacă „duhurile” vin ca soli ai universului să stângă vieți, să sufle alergătorii fiori calzi și reci prin trupuri, de ce n'ar suferi și el de propriile sale puteri? Dacă noi suntem legați de el, trebuie să fie și el legat de noi. Și'n acest spațiu de legături apare vrăjitorul Sima (în *Pâinea noastră cea de toate zilele*). Cum înlemnește lanul vrăjit, care ondulă până acum, cum se face tăcere deasupra lui și în el, cum pasările fug făcând tă-

ceea, se poate descrie frumos; dar, câți mai simțim *toată* poezia vrăjitorului?

Vraciul nu-i departe da polul nebuniei. La pol chiar se află Enrie (*culegătorul de stiele căzătoare*), care adună pietre ca să-și facă din ele un mausoleu, să doarmă somnul de veci în frământările universului.

Lumea aceasta din urmă asupra căreia A. a aruncat aceleași mult colorate descripții, ale cărei efecte sentimentale în noi le cunoaște de sigur mult mai bine decât pe cele trăitoare în ea însăși, este stranie și străină de gustul nostru. Din ea primești pentru o clipită senzațiile, pe care nu le vei mai căuta decât în momente bizare, în care normalul are parcă nevoie să-și pipăie din nou existența prin sguđuri neobișnuite. Lumea aceasta din urmă, de care A. nu fuge, cum nu a fugit nici Maupassant și Kipling, nici Maeterlinck și Lie, nici Gogol și Turgheniev, cum nu au fugit nici alți mulți poeți, este o tentație mai ales a sufletelor pline de fantazie sprintonă, ce se deșteaptă ușor și constituie — totuși — o literatură de-o valoare mai inferioară, cu toate că — nici Goethe nu a desprețuit-o. Genul se înalță în proporția încare senzația stranie încetează de-a fi unica plăcere ce ni-se ofere; în care sentimentul crește bogat; în care iea loc reducerea creșterilor anormale, la sămburi psihici normali; și în care pieptul își păstrează încă puțința respirației la-vietoare.

Evenimente internaționale

Retragerea lui Ciarikov. — Președinția Statelor-Unite

Preocupațiunile pentru politica noastră internă au fost așa de puternice în ultimele săptămâni, încât ne-a trebuit o oarecare încordare ca să nu pierdem din vedere evenimentele politice externe. În ultimele zile atențiunea întregii lumi românești era îndreptată spre Arad și nici chiar campania opoziției unite contra guvernului Carp n'a preocupat spiritele mai mult decât chestiunea dacă se va face sau nu pace peste munți...

Din fericire această criză, care ne-a costat mult pe toți acei cari avem dragoste de neam și cari dorim progresul pe toată linia a neamului nostru de sub vitrega stăpânire din acele părți, s'a rezolvat printr'o pace pe care o dorim durabilă, definitivă...

Unul din evenimentele mai mult comentate a fost în ultimul timp, în politica internațională, retragerea fără de veste a d-lui Ciarikov, ambasadorul Rusiei la Constantinopol. Acest eveniment merită toată atențiunea cu atât mai mult cu cât a avut loc în niște împrejurări și sub niște forme neobișnuite.

În cererile politice inițiate din Petersburg se știa că de mai multe luni de zile Ciarikov, reprezentantul Rusiei la Constantinopol, a căzut în disgrăție. Concedierea acestui diplomat rus din importantul său post n'a fost o surpriză decât pentru marele public.

Ceeace a fost neobișnuit la această concediere a fost forma ei aproape brutală. Revocarea lui Ciarikov s'a făcut din inițiativa și după dorința expresă a țarului și în urma unei scrisori autografe a acestuia, adresată ministrului de externe Sassonov.

Țarul a ținut ca plecarea lui Ciarikov dela postul, de care nu l'a mai găsit demn, să aibă loc *imediat* și a subliniat cu propria sa mână acest cuvânt. Și este foarte semnificativă împrejurarea, că țarul

a hotărît sacrificarea lui Ciarikov fără a se consulta în mod prealabil cu ministrul său de externe. Din toate reese disgrăția adâncă a lui Ciarikov.

Cari au putut fi cauzele acestei nemulțumiri așa de evidente cu politica lui Ciarikov? Au fost defectele personale ale lui Ciarikov, cauza căderii sale s'au nemulțumirea țarului cu întreaga politică a acestuia la Constantinopol?

Și una și alta.

Foarte inteligent și plin de inițiativă, energic și dibaciu, Ciarikov are pe lângă aceste calități incontestabile și alte însușiri, cari sunt adevărate defecte pentru un diplomat subaltern cum era el. Ciarikov are *prea multă* inițiativă, *prea mult*, curaj *prea mult zel*.

El începuse să lucreze, la Constantinopol, din propria inițiativă, fără să aștepte instrucțiuni dela Petersburg, întocmai *ca și când el însuși ar fi fost ministrul de externe*. Evident că această atitudine trebuia să nemulțumească pe șeful său d. Sassonov.

Acestea erau motivele de ordin pur individual, cari au provocat demisiunea lui Ciarikov. Conflictul dintre el și guvernul rus s'a manifestat mai cu seamă cu două ocazii: când cu tratativele cu Turcia, cu privire la trecerea prin Dardanele și acum de curând cu prilejul redeschiderii tratativelor de împăcare între Turcia și Italia. I-s'a reproșat și cu aceste prilejuri lui Ciarikov, că a lucrat de capul lui, că a făcut guvernului turc propozițiuni, cari erau *mai ale sale* și nu și a guvernului rus.

Se spune însă, că nu numai acest conflict de ordin personal dintre Ciarikov și ministrul de externe rus ar fi cauza acestei demisiuni. Intreaga politică urmată de Ciarikov la Constantinopol ar fi displicut cercurilor conducătoare ruse.

Aici însă controversa este mare. Unii bărbați politici ruși îi impută fostului ambasador, că a fost prea turcofil, alții că a

fost prea slav. Viitorul ne va arăta ce a făcut d. Ciarikov la Constantinopol. În tot cazul credem, că ne vom mai întâlni cu numele d-sale în politica externă a Rusiei, căci un bărbat politic de talia sa nu dispare așa de simplu de pe arenă.

Lupta pentru președinția Statelor-Unite s'a angajat între cei doi șefi ai partidului republican din marea uniune a Americii de Nord, d-nii Roosevelt și Taft. Actualul președinte Taft și-a exprimat dorința de a fi reales președinte al mării republice. Pe de altă parte fostul președinte Teodor Roosevelt, cel mai celebru bărbat de stat al Statelor-Unite contemporane și unul din capetele luminate de peste ocean, și-a pus și el candidatura de președinție.

Roosevelt este candidatul grupărei radicale a partidului republican, gruparea disidenților numiți *insurgenți*. Deși această aripă nu formează decât o minoritate în partid, ea joacă un mare rol politic prin faptul, că și-a înscris în program reformele cele mai mult promițătoare, și prin individualitatea puternică a șefului ei. Contând pe popularitatea de care se bucură în întreaga uniune, d. Roosevelt speră, că va putea învinge pe fostul său protejat care este acum rivalul său temut.

Campania pentru președinție va fi înversunată. Cele două tabere din sânul partidului republican se vor măsura întâi între ele și după ce vor stabili care dintre cei doi candidați are mai multe șanse, vor adopta una singură din cele două candidaturi luptând contra marelui partid *democrat*, care își are candidatul său special.

Se poate însă întâmpla ca cele două grupări republicane să nu se împace nici în fața adversarului comun care este partidul democrat. Dușmănia dintre d-nii Taft și Roosevelt a ajuns așa departe încât ne putem aștepta și la aceasta.

Se pare că d. Roosevelt are de astădată puține șanse de reușită. Popularitatea sa în Statele-Unite a scăzut foarte mult de când cu faimoasa vizită în Europa, în 1910, când i-s'au făcut fostului președinte onoruri ca unui monarh.

Lăsând la o parte *Morfina*, pentru a cărei apreciere nu am în mine nici un element și pe *Hefistos*, care este o trivializare mitologică, rămâne de amintit *Jertfa*, descripția reușită a unei iubiri bolnave ce moare ca să-i poată da iubitei regale satisfacția unui contrast de colori ce-l cere rochia ei. Nu înțeleg nici așa vis și așa împlinire de gusturi de salomee perversă.

Și *Oglinda fermecată*? Ea este o oglindă, care mișcă copacii ce-o văd și-i poartă după ea. Și ei se pleacă la porți, ies din parc și se strâng în jurul locului în care-și văd întâia oară chipul. Aici e pas mareț de închipuire. Este însă și un simbol. Plecând copacii, fața pareului s'a schimbat; poetul este vesel că el a putut s'o schimbe cu oglinda lui. El „*simția frumosul și în acest chip*”; și prețuia „*multa noutate ce putea s'o aducă*” în acest rol răsturnător estetic. Și strângând oglinda la piept, a plecat „*singur în lume, ca s'o izbăvească de urât și s'o facă să mai vază și astfel lucrurile de cum le apucase din străbuni*...” *Oglinda fermecată*, nu povestește numai un vis, ci este și mărturisirea că poetul caută și conștient, nu numai inconștient, alte feluri ale frumuseții, este programul autorului...

Ardealul nostru și Ungaria noastră vor ceti pe A. și pentru limba ce-o scrie.

Cetitorii nu se vor opri la unica — mi-se pare — monotonie ce-am observat, și nu vor crede, că dacă „*norod*” sunt și florile și pasă-

rile, și insectele, și sorii, și fetele, și fantomele și notele muzicale, monotonie se va repeți și cu alte noțiuni. Nu. Tocmai bogăție este în scrierea lui A. Se descriu aici lucruri similare și totuși deosebite, se cer deci distincțiuni și stilul lui A. găsește cuvântul potrivit. Aceasta este bogăția.

În ea se amestecă, ce-i drept, și câteva cuvinte, care tradează influența străină *dolent* [89], *ireal*, [109], și mai ales *câștigatul* dela p. 148.

O producție simpatcă este substantivizarea din *înaltul* movilei, *albul* aleelor, *obișnuitul* lucrurilor, *venitele* de peste mări, mult *dornicele*, *prea plinul* și celelalte forme asemănătoare, ce nu le mai citez.

Sintactic bate la ochi mai ales îndepărtarea verbului de subiect cu scop ca între cele două părți ale propoziției să se închiză cuprins bogat de idei, de nuanțe, sau înaintând, alte părți să prinză întâia atenție a cetitorului. Ațeușe se dă *sinistrului* în: „*Sinistră odaia în jurul meu își precizează conturul — ori nălucirii în: „Nălucitor gândul acesta îi revenia în minte*”. Dar bogăția poate să și seducă. Observați depărtarea lui *știau* în: „*Și ei, amândoi ca unii ce-și petrecuseră multă vreme ca să le înțelegă taina, cumpănindu-le în balanța lor de aur, o știau aceasta*”; și măsurați depărtarea ce face să așteptați mult mai mult a lui *zâmbiră* în: „*Și acum grămezile amândouă, prietenele de*

ieri și potrivnicele de astăzi, obositele păsări ce nu mai puteau să sboare, liniștiții fulgi ce făcuseră atâtea ocliri, fărâmiturile acestea pe care le desprinsese amorul din sufletul lor ca petalele unei roze turkurate de mireasma ei însăși, mult dornicele ce a se revedea și de a se reintregi la un loc mănunchiul acestor două suflete făcute din atâtea flori deosebite, *zâmbiră* trist o clipă una în fața celeilalte”.

Acestea sunt țeseri evolutive, spre un viitor mai bine instrumentat al poeziei noastre moderne, ce merită să fie urmărită și în amănunte.

2. Cartea d-lui D. N. Ciotori cuprinde șaptesprezece basme, care nu vreau să fie totdeauna și etice ca *Paianjenul* și *Calea robilor*. Poezia nu lipsește din ele. (*Ex. Din șaptele crângului*), cum nu lipsește gluma și istoria din altele. Povestirea este uneori repede, ca'n basmele indice, alteori mai potolită și amănunțită ca în cele arabice. Bogăția de figuri variate, scurt și plastic alcătuite, interesează.

Le dorește cetitorii atenți ce-i merită.

G. Bogdan-Duică.

— „*Românul*” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

În al doilea rând șansele lui Roosevelt au scăzut din cauza tacticei ce a adoptat în această nouă companie. Voind eu tot dinadinsul ca să fie reales președinte Roosevelt a căutat să-și asigure, în acelaș timp, atât concursul miliardarilor și milionarilor, cari stăpânesc multă lume cu puterea dollarului, cât și sprijinul elementelor numeroase democratice (lucrătorii, mica burghezime), cari posedă și ele numeroase voturi.

Este evident că Roosevelt nu va putea satisface și pe unii și pe alții. El va sfârși prin a nemulțumi ambele aceste tabere prin această politică de duplicitate care este cu atât mai puțin admisibilă cu cât Roosevelt, era, acum câțiva ani, dușmanul declarat al trusturilor, al miliardarilor.

Dar cea mai mare pedică din fața lui Roosevelt este tradițiunea constantă din Statele-Unite, ca nici un președinte să nu guverneze mai mult de opt ani (două perioade de patru ani). Această tradițiune a fost stabilită de primul președinte al Uniunii, marele Washington și a fost respectată de toți succesorii acestuia.

Credem că americanii nu vor distruge această tradițiune, moștenită dela marele lor președinte, — nici chiar de dragul lui Roosevelt.

București, 6—19 martie.

Mircea R. Știrleanu.

EXTERNE

Nervosități în politica internațională. Împăratul Germaniei avea să sosească, după un program stabilit cu mai multe luni înainte, sâmbătă la Viena; după vizita ce era să o facă aci monarhului octogenar, Wilhelm II dăduse întâlnire regelui Italiei la Veneția, apoi își anunțase trecerea la Brioni lângă Pola unde e de prezent arhiducele moștenitor Francisc Ferdinand cu familia sa. De aci urma calea la Corfu.

Pregătirile erau toate făcute câte sunt necesare la aceste acte de curtoazie și de interes politic.

Dar, luni la amezi, bursa a fost alarmată (ca de obicei ea întâiu), de știrea, că voiajul împăratului e amânat, vizitele și întâlnirile au fost renunțate. Nu s'a spus motivul acestei bruce schimbări a dispozițiilor. Cu atât mai mult s'a putut presupune că a survenit ceva de gravitate deosebită.

S'a crezut că prezența împăratului Wilhelm în țară se impune din cauza grevei miniere, cum cu câteva zile mai înainte s'a anunțat că regele Gheorghe al Angliei a abandonat proiectele de călătorie la curțile externe până va fi definitiv și stabil restaurată ordinea bulversată prin încetarea de a mai lucra a milioanele de cărbunari.

Cum însă atmosfera politicii europene e încărcată și nădușitoare, e suspectă motivarea aceasta, căci în sfârșit aplanarea acestui conflict de ordin social-economic e în grija corporurilor legiuitoare.

În schimb, se anunță că escadra italiană e în fața Dardanelor și că Rusia ar fi înțeleasă cu Italia să penetreze deodată dela sud și dela nord, în apele Bosforului. Plecarea ambasadorului Ciariocov din Constantinopol acum începe a fi înțeleasă de cei ce la început s'au lăsat a fi îmbătați cu apă rece.

În acelaș timp vine din Londra știrea despre declarațiile primului lord al admiralității, din care s'a văzut că Anglia n'are nici cea mai mică intențiune de a-și reduce flota, ci din contră!

În momentul acesta se desminte știrea despre amânarea călătoriei împăratului Wilhelm, dar nime nu pare a fi convins. Nervozitatea ce a produs un fapt însemnat în sine, este caracteristică pentru situațiunea din zilele acestea.

*

Falimentul acțiunii panslaviste. Aceasta pare a fi semnificația cea mai reală a retragerii lui Ciariocof așa cum se desprinde din numeroasele comentarii ce continuă să se facă de către presa din toate țările.

Ciariocof scrie corespondentul din Petersburg al ziarului francez „Le Temps” urmarea un plan de tot vast pentru actualele împrejurări.

Acest plan consta în restaurarea pe cale pacinică a influenței ruse dela un timp adânc zguduită în Orient. Pentru aceasta venise cu ideea atât de dragă a confederației balcanice. Această confederație în fruntea căreia i-s'ar fi făcut un loc frumos Turciei s'ar fi alipit apoi sub auspiciile Rusiei de tripla înțelegere și astfel Rusia ar fi câștigat o preponderanță indiscutabilă pe țărmurii Bosforului, căpătând printr'o trăsătură de condei ceea ce nu a reușit să câștige prin atâtea războaie.

Spre a ajunge la acest rezultat Ciariocof se baza mult pe junii turci pentru care nu înceta de a-și manifesta simpatia în toate ocaziile. Cu toată această simpatie însă guvernul june turc nu uită în diferitele momente în care Ciariocof avea ceva de discutat interesele reale ale imperiului. Astfel s'a întâmpla de pildă și cu eșecul în chestia Dardanelor. Se vorbește de altfel că în această chestiune Ciariocof nu ar fi arătat toată energia așa cum i se dictase dela Petersburg tocmai pentru a nu indispuie pe turci față de planul care-i sta la inimă. Și din cauza acestui plan în numeroase ocazii s'a găsit în divergență de idei cu șeful său de la Petersburg care a terminat prin a obține rechemarea lui.

Această rechemare așa dar are o importanță cu mult mai mare decât aranjarea unui simplu accident, ea înseamnă falimentul pretențiilor ruse de a patrona moralmente orientul și revenirea la concepția diplomatică a acțiunii de moment după împrejurările zilei.

*

Prințul Sabah Edin reîntră în politică. Prințul Sabah Edin fiul sultanului Medjid este întemeietorul grupării „Înțelegerea liberală” care astăzi este atât de mult schimbată din cauza reacționarismului persoanelor care au acăpărat-o. Din ajutorul suirei pe tron a actualului sultan Mehmed al V-lea, unchiul său, prințul Sabah Edin împotriva căruia din cauza unei erori polițienești se făcuse o tentativă de arestare, petrecea la Paris, acuma de curând s'a reîntors la C-ppol spre a-și relua activitatea politică. Programul său constă într'o largă descentralizare administrativă conformă cu topografia diferitelor religii, cu obiceiurile locale și cu rasa locuitorilor lor, fără a se prejudicia asupra unității imperiului.

Se speră, că revenirea prințului Sabah Edin, va da grupării inițiată de el caracterul adevărat politic care-l perduse în schimbul unei acțiuni de agitație anarhică pe cât de sterilă pe atât de dușmănoasă.

*

Retragerea lui Bethmann-Holweg și Kiderlen-Wächter din politică. Ziarul german „Nationalzeitung” publică în loc de frunte știrea senzațională că cu abdicarea lui Wermuth nu s'a isprăvit încă șirul celor ce se vor retrage din politica Germaniei. După numitul ziar, încă în cel mai apropiat timp e a-se aștepta abdicarea cancelarului pe care în scurt timp îl va urma și secretarul afacerilor străine.

Ca urmaș a lui Bethmann-Hollweg să ia în cominație secretarul actual al biroului maritim Tirpitz, iar la postul lui Kiderlen-Wächter, Bahrensdorff actualul ambasador la Washington are mai multe șanse.

Intrunirea dela Liga Culturală

Liga Culturală secțiunea Craiova, a ținut duminică în 26 februarie a. c. în saloanele „Cercului Cultural” din localitate, o adunare generală extraordinară, convocată de către comitetul secțiunii craiovene, conform art. 21 din statut.

La această adunare generală extraordinară, urmând a se discuta și lua măsuri relative la actuala situație, creată fraților noștri din Transilvania, de către unguri, prin purtarea autorităților maghiare bisericești și a guvernului unguresc, față de tot ceea ce este suflet românesc și manifestarea credinței noastre strămoșești, comitetul Ligei, pe lângă membrii secțiunii locale ai ligei culturale, a invitat a lua parte la consfătuire și pe cetățenii craioveni.

La ora 3 și jumătate a avut loc intrunirea. Iau parte pe lângă membrii secțiunii, și un număr însemnat din cetățeni.

Preșidează d. general Liviu Drăgoescu, vicepreședintele secțiunii craiovene, asistat de d. G. Mil Demetrescu secretarul secțiunii.

După aceasta d-sa, declară deschisă adunarea, și expune faptele, care s'au petrecut în ultimul timp în Ardeal, fapte destul de triste, pentru poporul românesc. La aceste fapte, pătimase și barbare, Liga Culturală, această instituție, care are un scop atât de înalt în ceea ce privește unitatea culturală și sufletul românesc de pretutindeni, nu putea sta indiferentă. De aceea comitetul secțiunii craiovene, a hotărât în ședința dela 21 februarie, convocarea membrilor secțiunii, într'o adunare generală extraordinară, în care să se discute faptele noi petrecute în viața românilor de peste munți și măsurile ce s'ar putea lua, măsuri pe care — zice d. general, — e ușor de luat, dar greu de adus la îndeplinire de către noi.

D. general L. Drăgoescu, expune apoi pe larg și pe înțelesul tuturor, faptul inuman și revoltător, al excluderii celor 16 elevi seminariști români, din seminarul romano-catolic din Oradea mare, numai pentru că s'a solidarizat cu colegii lor Bunea, pedepsit pentru că a îndrăznit a vorbi românește. Critică cu asprime purtarea episcopului șovinist Lányi, rectorul seminarului, care pe această cale, n'a căutat altceva decât să se scape de către seminariștii români din seminar, s'au săi maghiarizeze.

Arată lupta ce se duce de către clericii noștri din Ardeal în acest scop, precum și silințele ce le depune episcopul român unit dr. Demetria Radu, pentru a putea aduce la îndeplinire ideea creării unui seminar românesc, ideie, care acum după cele petrecute cu excluderea celor 16 seminariști români, a devenit o necesitate națională, absolut de îndeplinit.

În ce privește dorința guvernului maghiar, de a crea o nouă episcopie greco-catolică maghiară în Ungaria, d. general Drăgoescu, spune că această episcopie, va fi pentru biserica greco-catolică din Ardeal, calul troian, pe care ungurii vor să-l bage în biserica noastră, spre a se putea servi cum va voi de această biserică, și a maghiariza mai ușor pe români. Cu cele 140 parohii cu care guvernul maghiar voiește a înființa noua dieceză greco-catolică maghiară, se va ajunge cu timpul ca cel puțin 100.000 de români, să fie definitiv cuceriți de maghiari și maghiarizați. Să sperăm însă că grație muncii depusă de către bărbății fruntași din Ardeal, și de către I. P. S. episcopul D. Radu, nu se va ajunge la îndeplinirea dorinței criminale a guvernului maghiar. Noul atentat la existența bisericii noastre românești, va fi înlăturată.

D. profesor Alex. Barbulescu, consideră, că mai presus de toate interesele de partid, sunt interesele neamului nostru. Neamul nostru, spune d-sa, a primit mai multe palme din partea neamului unguresc.

Astăzi, în Ungaria se urmărește un proces de desnaționalizare a poporului nostru, și ceea ce este mai trist și mai dureros este că aici cari

Aviz!

Avem onoare a aduce la cunoștința on. public, că în Arad, strada Lujza nr. 3. (Din 1 Mai în strada Rákoczy nr. 22 am deschis

Un salon de modă pen-

tru bărbați și femei : :

aranjat după cerințele moderne.

În urma experiențelor noastre câștigate în Budapesta și Viena și 5 ani în Berlin suntem în plăcuta poziție de a satisface pretențiile cele mai mari a on. public. Recomandându-ne în atențiunea on. public, suntem cu deosebită stimă:

Weinhardt és Horváth.

persecută și prigonesc pe români, sunt mai puțini ca românii.

Ungurii caută prin toate mijloacele posibile să desnaționalizeze pe români. Au început desnaționalizarea prin școală, unde copilul de român este obligat să învețe chiar și rugăciunea să și-o spună în limba maghiară, acum caută să desnaționalizeze pe români, răpindu-i dela biserica lor.

O astfel de situație ce se creiază fraților noștri de peste munți, noi nu o putem primi în tăcere, și nici să o privim cu indiferență.

A primi numai certificate de bună purtare pentru cuminența noastră, nu este ceva recomandabil pentru noi. Trebuie să părăsim atitudinea cuminte de până acum, să eșim din rezerva ce ni-se impune și să protestăm cu cea mai mare indignare contra faptelor neumane și samovolnice ce comit ungurii și autoritățile lor față de românii din Ardeal.

Ținta lor este periculoasă. Prin înființarea acelei, noui episcopii greco-catolice-maghiare, absolut fără nici o nevoie, se caută ca în mod indirect, să se ia 140.000 de români, dela credința lor strămoșască și să fie trecuți la o biserică, unde slujba bisericească li-se va face în limba uugurească. Este aceasta un atentat la credința strămoșască, pe care românii vor ști să-l înlăture. De existența lor acolo, ca români, depinde un ideal al nostru, al tuturor. (Aplauze).

Noi am primit dela unguri destule lovituri, dar noi n'am răspuns la aceste lovituri așa cum trebuie. Prigonirea tricoulului românesc, înlăturarea limbii românești și maghiarizarea slujbei bisericești în bisericile românești, constituie acte de barbarie și rușine, care nu mai pot dăinui.

D. G. Lungulescu, trimite salutul adunării, acelor 16 bravi tineri români, cari au fost excluși din seminarul din Oradea Mare, pentru că au ținut înainte de toate, la limba lor maternă. Arată admirația sa pentru acești martiri, și crede că cu toate prigonitorile îndreptate în contra poporului românesc de către unguri, toate vor trece, și tot românii vor învinge.

D. profesor A. Mircea, arată, că s'a expus destul de bine, de către oratorii precedenți, chestia ce ne preocupă. Ceeace este interesant de știut, ar fi mijloacele cu care trebuie să luptăm în contra atacurilor ce se dă bisericii și limbii românești, de către unguri, în Transilvania. Astăzi, ungurii știu și ei că își joacă ultima carte, a unei supremații politice față de celelalte naționalități din Ungaria.

Ei caută deci, să profite cât mai avantajos de actuala situație ce au ca stat, căci poate nu se vor întâlni așa ușor cu o situație așa de favorabilă ca cea de acum. De aceea sunt așa de îndrăzneți și șovinisti. Chestia creării acelei episcopii greco-catolice maghiare, nu este o chestie nouă pentru unguri, din contră este o veche încercare a lor, care face parte din sistemul de desnaționalizare a naționalităților.

Ungurii au puterea de stat, duc lupta de maghiarizare în contra naționalităților, prin școală, biserică, administrație, etc. Astăzi, după ce au pus mâna pe tot, urmăresc școala și biserica românească, pe care o lovesc cu toată furia și tot șovinismul maghiar. Apponyi, a dat cea mai mare lovitură școlii române în Ardeal, urmașii lui, dau astăzi lovitura bisericii românești. Cu chipul aceste zeci de mii de români sunt convertiți la maghiarizare. Și să nu credem că stăm bine. Din contră, stăm rău, ungurii lucrează cu tenacitate, așa cum înțeleg ei, dela 1848 încotruu duc lupta aceste de maghiarizare, din ce în ce mai mult.

Urmează dar, că față de toate aceste atacuri ale ungarilor contra fraților noștri, și față cu tendința lor hotărâtă, de a nu ține seamă de raporturile de bună vecinătate ce trebuie să existe între noi și ei ca regat, să luăm și noi o altă atitudine decât cea de până acum.

Ar trebui ca să ne ridicăm ca un singur om și să pretindem pentru frații noștri același tratament, care li se acordă ungarilor aici la noi în

țară. Și ceice pot să facă o astfel de intervenție să li-o cerem cu hotărâre, să o facă; să cheme la ordine pe aceice au uitat drepturile unui popor, a cărui origină, nu este mongolică ca a ungarilor. Ceice au conducerea țării, să țină seamă de dorințele noastre și să le facă cunoscute acelor, care nesocotesc pe frații noștri. (Aplauze prelungite).

D. general Drăgoescu, luând din nou cuvântul, arată ce gândesc ungurii, despre credința fraților noștri din Transilvania și citește un articol în această chestie din ziarul unguresc „Budapesti Hirlap”.

Se aclamă apoi următoarea moțiune:

„Membrii Ligii Culturale secțiunea Craiova și cetățeni Craioveni, întruniți în adunare generală extraordinară, astăzi 26 februarie 1912 spre a se consfătuți cu toții asupra situației ce se creiază fraților noștri din Transilvania, prin nelegiuirea purtare a autorităților bisericești maghiare, față de tot ceea ce este suflet românesc, persecutându-se pe toate căile limba și credința strămoșască.

Ascultând expunerea făcută în cauză și cuvântările rostite de către membri adunării, asupra faptelor dușmănoase și barbare săvârșite de către autoritățile maghiare bisericești față de cei 16 elevi români seminaristi excluși din seminarul romano-catolic din Oradea-mare, și aruncați noaptea pe dram, în timp de iarnă; numai pentru că au îndrăznit a vorbi românește.

Având în vedere că acest fapt unit cu toate cele multe de până acum, denotă intenția fațășă a statului maghiar, de a nimici poporul românesc în Ardeal.

„Că tot astfel și celalt fapt, dorința guvernului maghiar de a crea o episcopie greco-catolică maghiară, tinde la acelaș scop, acela de a lua pe frații noștri dela biserica strămoșască, răpindu-le astfel limba culturii lor național și forțându-i a se maghiariza.

În consecință:

„Adunarea, într'un singur gând își manifestă cu toată tăria dorința sa, ca guvernul nostru, să ceară acolo unde trebuie, respectarea drepturilor naționale, ale poporului românesc.

În acelaș timp, adunarea protestează și denunță înaintea lumii întregi civilizate, actele de intoleranță și asuprire a limbii și credinței strămoșești, săvârșite de unguri, în contra fraților noștri din Transilvania, cu vădită tendință de desnaționalizare.

„Iar față de ceice luptă, pentru menținerea sufletului românesc — unul pretutindeni, și drepturilor strămoșești, adunarea privind cu încredere lupta ce se duce de către cler, fruntași și întregul popor, trimite salutul său frățesc, tuturor acelor — tineri și bătrâni, — ce luptă pentru păstrarea drepturilor firești ale unui popor credincios trecutului său și îi asigură de o nestrămutată dragoste și desăvârșită solidaritate a sufletului nostru în cauza națională.”

După citirea acestei moțiuni, aprobată de întreaga adunare, d. vice-președinte arată că această moțiune se va trimite comitetului central al Ligii Culturale și i-se va da o cât mai largă publicitate.

Intrunirea a luat sfârșit, la ora 6 jum. p. m.

„Apărarea Națională” Craiova.

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboască dar Administrației noastre îi poate fi de mare folos. Administrația noastră roagă pe toți ceice târguiesc și comandă din articolele anunțate în foaia noastră, — să amintească că firma a cetit-o în ziarul „Poporul Român”.

Adunarea generală a societății bisericești române din Viena

Raportul comitetului.

Acest raport a fost făcut de d. prim-secretar al comitetului dr. Mihail A. Popovici.

Cu vervă caldă, în termeni virili, d. dr. Popovici arată că acest al 5-lea an al activității a fost cel mai rodnic și că el îndreptățește credința într'o grabnică împlinire a planurilor noastre. Scopul societății îl scoate autorul în relief și-l definește: năzuința neșovăitoare de a zidi în Viena o biserică gr.ortodoxă românească, care să asigure de sine statornicia păturei românești în privința cultului divin. În strânsă legătură cu aceasta, societatea mai plănuește crearea unui internat pentru tinerii români lipsiți de mijloace, fără deosebire de confesiuni. Aici oratorul scoate în evidență însemnătatea Vienei ca centru cultural și academic, însemnătate care a câștigat în vremea mai recentă prin înființarea unui seminar de filologie românească, pe lângă universitatea din Viena, un eveniment de-o rară importanță îndeplinit prin întreprinderea și sprijinul d-lui Titu Maiorescu ministru de externe în România. (Comunicarea noastră o primește plenul cu ovațiuni entuziaste). Prin crearea internatului societatea socoate să înlesnească venirea tinerilor în Viena.

În anul acesta comitetul a delegat în două rânduri câte doi aleși din sânul său, cari au pus în curent cu planurile societății, atât lumea oficială cât și publicul cel mare din regatul român. Planurile noastre au fost îmbrățișate cu căldură și afară de sprijinul și de ajutoarele imediate ce ni s'au dat, ni s'a promis un puternic sprijin din toate părțile. Prima delegațiune a fost încredințată d-lor dr. Lazar Popovici și dr. Virgil Cioban.

A doua d-lor dr. Sterie Ciurcu și dr. Virgil Cioban (preotul capelei de aici). Mulțumim aici încă odată acestor stâlpi valoroși ai noștri și energicei lor sacrificări pentru interesele societății și ale cauzei. Din aceste două călătorii, afară de angajamente serioase și solvabile, odată d. dr. Lazar Popovici ne-a adus opt mii de lei bani numărați, iar d. dr. Sterie Ciurcu peste 12.000 lei. În a doua misiune a comitetului la București s'a încheiat pentru noi promisiunea de a ni-se acorda din partea statului 20.000 lei, cari ne-ar asigura definitiv M. S. regele Carol I, care în repetite rânduri ne-a dat sume de prea înalta sa dragoste și protecție a primit pe delegații noștri și a răspuns raportului lor detaliat că statul român ne va da mână de ajutor, pe dată ce guvernul M. S. Împăratul Francisc Iosif I. nu va avea nici o nedumerire în privința aceasta.

În vederea faptului că biserica proiectată de noi se închină memoriei iubileului de 60 ani al domniei M. S. împăratului Francisc Iosif I, avem fermă credință că guvernul M. S. nu va avea nici o obiecție contra. (adunarea arată mulțumiri frenetice delegaților de față).

În sf. capela provizorie ce o avem s'a oficiat serviciul divin în toate duminicile și la sărbătorile mari ale creștinătății precum și câte un te-deum la ziua nașterii M. S. împăratului Francisc Iosif I și la 10 mai.

Capela a fost totdeauna plină, iar la festivitățile mai de seamă credincioșii stau în anticameră și chiar în vestibulul palatului unde se află această capelă.

Aceasta e numai una din dovezile zelului public pentru acțiunea noastră și pentru infabilitatea întreprinderii noastre.

Interpretul comitetului exprimă apoi călduroase regrete în urma fostului păstor sufletesc dr. Virgil Cioban transmutat la Sibiu, el accentuează recunoștința ce se datorește acestui zelos preot și membru al coloniei române din Viena și reamintește „serata de adio” aranjată de comitet în onoarea fostului nostru paroh.

Apoi salută în numele comitetului pe S. S. protopopul Pavel Boldea, care după o absență de șese ani se reîntoarce iar în sânul coloniei vieneze

„Să nu vinzi scump, dar să târguești ieftin”.

Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuie dar
**mobile frumoase, ieftine
și bune**

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de preț.

Litere - Arte - Științe

și cu acțiuni foarte mișcătoare îmbrățișează cauza noastră spirituală și culturală. Tot odată se salută d. diacon M. Popescu pentru zeloasa asistență ce a dat-o serviciilor religioase.

Urmează enumerarea membrilor societății și anume:

4 ctitori; 3 onorifici; 19 fondatori; 93 pe viață; 254 ordinari și 63 extraordinari.

Incordata și neobosita activitate e comitetului se vede din numărul considerabil al ședințelor ținute, din corespondența ce arată în arhivă 896 de acte intrate și eșite, din catehizarea copiilor români cu locuința în Viena și din ajutorarea plină de sacrificii personale și intime a multor studenți lipsiți de cele mai elementare și neapărate mijloace.

D. dr. Popovici amintește apoi, perderile simțitoare pe cari le-a încercat societatea și colonia în repausului membri d. D. C. Alimănișteanu, vicar-general M. Călinescu, dr. Alexandru Popa, Dimitrie Mihailescu, dna Hermina dr. Maniu, dșoara Zoe B. Popovici și George Mosin. În semn de doliu adunarea se ridică în picioare. Ca în fiecare an s'a serbat și ăstimp un parastas pentru odihna membrilor repauzați.

Revenind asupra ajutoarelor acordate dl prim-secretar arată că aceste ajutoare s'au urcat la suma de 700 cor. Pe lângă aceasta se amintesc prânziurile gratuite acordate prin stăruința dlui dr. Ciurcu la opt studenți, de către patronii a șapte restaurante din Viena.

Raportul se încheie cu mulțumirile publice aduse sprijinitorilor și binefacătorilor societății și a ideii ce o urmărește: Fondul religios gr. or. din Bucovina cu 5000 cor. care, în urma unei petiții înaintate M. S. Împăratului va spori probabil la 10000 coroane; statul român cu suma 4000 lei pentru serviciile bisericesti aduse legațiunei române din Viena. Românii din regat și din monarhia austro-ungară prin listele înapoiate până acum cu suma de coroane 13023'16 cor.

Din *Raportul de casă* pe al 5-lea an administrativ dăm aici:

Bilanțul făcut la 31 decembrie 1911 st. v.

Active:	
I Bani depuși	cor. 50019'29
II Hârtii de valoare	" 3149'25
III Pretenziuni	" 11871'55
IV Mobilar amortizat	" 12877'65
Suma:	" 77917'74

Bugetul acceptat pentru anul al 6-lea administrativ 1912,13.

S'a fixat la sumă totală de cor. 10350.

Comitetul societății, conform realegerilor și alegerilor prevăzute de § 18 din statutele societății s'a constituit din d-nii:

General Alexandru Lupu președinte, dr. St. N. Ciurcu vicepreședinte, dr. Mihai A. Popovici secretar prim, Const. Nedelcu secretar II-lea, dr. Lazar Popovici prim casier, dr. Victor Roșca casier II, dr. Const. Mândrilă prim controlor, arhitect Cesar B. Popovits controlor II, P. S. protopop P. Boldea și inginer Teofil Popovici, membri fără funcție și colonel Silviu de Herbay, consilier Daniel Poliția și Oficial Nic. Sandulovici substituți.

Conziliu de revizuire: d-nii dr. Cuparescu, dr. Mariu Sturza și consilierul guvernamental Gheorghe Toma.

Tribunalul de arbitri: d-nii loc-colonel Gr. Trailovici, căpitan Simion Iancu și căpitan auditor Adrian Nedelcu.

Baie de aburi pentru dame și domni. În scaldă „Opre” situată pe piața Tököly, Lunia și Vinerea p. m. între orele 3—6 stă baia de aburi la dispoziția on. dame. Pentru domni e deschisă baia de aburi zilnic dela 5 dimineața până la 1 ora d. a. Membri cluburilor și a societăților, militari, și poliția solvesc 70 fleri. Baia de aburi e transformată și din nou aranjată. Prețul redus la cumpărarea alor 10 bilete e de 8 cor.

Dr. Balázs Emil

Institut pentru consultațiuni medicale,
TIMIȘOARA, întru Palatul Merbl.

Doina

De Maria Cioban

(Sfârșit)

III.

Iară s'a făcut lumină peste tot pământul, încât lumea întreagă pare scaldată în o mare de foc! Cerul era deschis, și prin vădudh iarăși cântau îngerii imnul mării. Pe o scară de flori coboară o zână măiastră de o frumuseță desăvârșită. Când puse ea piciorul pe pământ, toată firca se trezi și pe tot locul se așternu sub piciorușele ei covor de flori, și pe unde ea trecea, înfloriau sămziceni, cimbru și bujor. Paserile cântau, isvoarele hohoteau rostogolindu-se pe așternutul lor prunduit, ca niște copii sglobii și răsfățați, și începu în toată lumea a învia și a zîmbi toate.

Din umbra unui tufiș de bujor se ivi un fluturac cu mustațele sucite, care numai decât grăbi naintea frumoasei zine și o pofti să-i sue pe spinare.

Zina aruncă pe capul fluturașului un frâu de aur și apoi se așază pe aripele lui și sbură cu el peste lunci înflorite și peste păduri inverzite și se duseră multă lume împărăție, ca Dumnezeu să ne ție și cât ai bate în palme ajunse în o grădină care era așezată pe aripa unui nor și grădina aceea era toată, dar toată de aur și cu flori de diamante și fel de fel de petri scumpe în toate colorile, și tocmăi în capătul grădinei erau două isvoare, unul era din care curgea *tinerețea* iar din celalalt *nemurirea*. Ambele isvoară erau deapururi aprinse. Aci Zina descălecă și umplu două ulcioare, apoi dete poruncă aspră fluturașului să sboare până la palatul *infinitului* unde se opresc toate veacurile.

Fluturașul asculta porunca și duse pe frumoasa zină peste dealuri și peste munți, peste râuri și peste mări până ajunsese la locuința Timpului, care era așezată într'o pădure de trandafiri.

În mijlocul acelei păduri era un palat de lăcrămioare ghiocci și vioarele iar covoarele pe jos pe tot locul erau țesute din iederă, tămâită și „Numă uita”. În palat era un moș albit de vremuri culeat pe veacurile trecute. Văzându-l frumoasa zină îl cunoseu și descălecă numai decât, lăsă fluturașul să sboare pe la flori, iar ea se duse la moșneag și surăzând veselă îi puse mâna pe umer zicând: „A bătut ceasul să-ți împlinești datorința dată ție de Dumnezeu. Pleacă numai decât să affi pe Doina!” Tresărind moșneagul voi să întrebe cine-i conturbă bătrânețele când Zina îi întinse ulciorul cu apă din izvorul tinerețelor. — Cum gustă din ea moșul, îndată lumea să cutremură, bătrânețele dispărură și moșul deveni un june frumos și voinic cu plete lungi și fața ea bujorul; sprinten mlădios și cu privire arzătoare, cum era pe vremurile de demult.

„Acum mă cunoști?” — zise Zina.

Așa? — Tu ești dulce și iubită tinerețe?

Eu sunt dragă Timpule! — dar acum ascultă:

Dumnezeu poruncește, să mergi de grabă să affi pe Doina și s'o duci pe la curți boeresti și palaturi împărătești ca să o cunoască toți cari se țin de neamul ei, dar eu doosebice să o arăfi Crăiesei poveștilor, care arată mare dragoste cătră ea, pentru care lucru Dumnezeu trinute Crăiesei dar acest ulcior cu apă din izvorul nemuririi.

Pleacă pe șirul munților cari se văd din depărtare. Acolo e la marginea țării neamul Doiniei. Crăiasa vă va primi cu dragoste și acolo veți putea ținea nunta voastră în deplină ferie.

„Să mergi cu Dumnezeu Timpule, și să umbli în pace!”

Rămâi cu bine scumpa mea prietenă — răspunse Timpul.

IV.

S'a dus, s'a dus Timpul, multă lume în împărăție, peste văi și dealuri, peste riuri și oceanuri și cu mare greu a ajuns în țara poveștilor.

Doamne ce minuni mai erau pe acolo!

Acolo riurile și isvoarele știau fel de fel de povești, iar florile și pădurile cântau cele mai frumoase cântece. Și a fost așa că din sara aceea de când a auzit Crăiasa cântecele acele frumoase în toate zilele venia la riuleț și sta cu el de vorbă ascultând șoptele lui cari veniau pe unde. — Și undele acele ale riulețului i-au spus povești despre smei și despre tineri voinici și viteji și despre Zine cu părul de aur și despre câte și mai câte fapte născravene, dar mai în fiecare poveste îi spunea ceva și despre Doina, și undă după undă trecea spunând ceva nou, dar alergând cu neastâmpăr spre infinita cale.

Crăiasa le petrecea cu ochii până la pierderea din vedere, apoi se adăncea în gânduri și gândurile acele se țesau și din pânza lor ieșiau tablouri frumoase și cărți minunate...

Și-acum era adâncită în gânduri Crăiasa, nici nu băgă de seamă că riulețul ei striga în gura mare, că a sosit timpul care duce pe Doina pe la boieri, erai și împărați, ca toți să o cunoască și să-i deie cinstea cuvenită în casele lor.

Ca trezită dintr'un vis, tresări Crăiasa și când se uită împrejurul său tot pământul era scaldat în lumină și flori — și cântau isvoarele și undele riului, și cânta iarăș pădurea, acele cântece dragi le cânta cari atât de adânc au pătruns în inima Crăiesei, și iată mare minunea minunilor, că pe o aripă de vânt venia Timpul, ținând în mână paharul cu sucul nemuririi, iar cu cealaltă ducând pe Doina de mână — și dragii mei și a lui Dumnezeu se opriră tocmăi lângă Crăiasa, care când îi văzu și când primi până-al dela Timpul, o podidiră lacrimile și după ce îmbrășoșă și sărută pe Doina și se minuna de frumusețile ei și a portului ei, nu mai știa ce să facă de bucurie și o pofti în palatul poveștilor zicând:

„Veniți, veniți cu mine, las să vadă lumea pe Doina, să o asculte și să o cunoască, și sunt sigură, că ea numai cinste face neamului ei.”

Și acuma destul și bine, dragii mei și alui Dumnezeu zice, că s'au dus ca vântul de iute până la palatul poveștilor, și zice, că Doamne, ce minunat mai era pe-acolo, și câtă mândrețe și bucurie era pe tot locul. Și dacă s'au dus, s'a ținut acolo o nuntă mare și vestită, că erau acolo erai și împărați și domni de cei mari și boieri de cei pogani, și zice că toți stau înmărmuriți de cântecele ce veneau cu Doina, și știți d-voastră cum e lumea, toți voiau să știe ce și cum, de unde a venit și a cui e Doina?

Atunci zice, că s'a ridicat Timpul și a ținut o cuvântare de s'a dus veste și poveste peste nouă țări și peste nouă mări și toți s'au minunat de așa lucru și toți și-au luat la inimă și au făgăduit să dee în casa lor locul de cinste Doiniei și apoi așa închinând și dorindu-i toți vieață bună a ținut nunta mai departe și dacă mi-adue aminte, zice că și acuma se aud glasurile acele de câteori se întâlnește dor cu dor.

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen. Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză. Metode electrice de vindecare. Massage electrice. Vindecarea bolilor de beșică prin electricitate.

Consultațiuni pentru operare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m. Celor din provincie, cărora se recere îngrijire mai îndelungată, le stă la dispoziție camere confortate anume

Scrisoare din Roma

Atentatul la viața Regelui Italiei

(Nota dela fața locului)

Roma --16 martie st. n.

(Dela coresp. nostru special). — In dimineața aceea — joi, 14 martie — regele Victor Emanuil al III însoțit de regina Elena, a ieșit la orele 8 din palatul regal (il Quirinale) ca să se ducă la Panteon unde zace corpul regelui Umberto, tatăl său: în ziua aceea se face, în fie care an, o slujbă religioasă la mormântul lui Umberto, în amintirea aniversării nașterii sale. Trăsura închisă în care era părechea regală, urmată de patru chiurasiери din gardă, și-a urmat liniștit drumul, iar când a ajuns pe Corso (strada cea mai principală a Romei), din gangul unui palat s'a deslipit un tânăr ce se oprișe în acel loc zece minute mai înainte, a scos un revolver de calibru 9 și a tras de cinci ori în spre trăsura regală. Cele dintâi două cartușuri n'au luat foc; al treilea a lovit pe maiorul gardei care galopa la portiera stângă a trăsurei, de partea regelui; nici al patrulea cartuș n'a luat foc, iar al cincelea a rănit de moarte calul unui soldat din gardă.

Asasinul, numit Antonio D'Alba, a fost imediat arestat și cu greu poliția a putut să-l scoată din mâinile publicului înfuriat, care vroia să-l linșeze pe loc: s'a ales numai cu capul spart în mai multe locuri; cu obrazii sgariați; cu buzele umflate de pumni, iar o ureche i-a fost complectamente smulsă.

Acestea sunt faptele, în simplitatea lor crudă. Telegramul vi le-a comunicat încă din ziua împlinirii lor, iar dacă vi le repet azi, este numai ca o împropățare a memoriei, în legătură cu cele ce va urma, în rândurile de mai la vale.

Acestea s'au petrecut la orele 8 dimineața. La 8 și jumătate vestea s'a lătit în toată Roma centrală și a fost telegrafiată în străinătate, iar la orele 9, în cele mai mărginașe cartiere s'a aflat de odinsol atentat.

Cu atât mai neașteptată s'a lătit vorba, cu cât în epoca actuală, în toată Italia suflă un vânt puternic de patriotism, de iubire de dinastie, de calde sentimente pentru armata ce se luptă colo departe, în Africa nepoasă; în epoca actuală, lumea aplaudă când aude răsunând imnul regal, salută cu respect când pe stradele orașelor trec drapelul regimentelor, se descopere cu venerație și cu simpatie când regele trece prin oraș, în fuga grăbită a automobilului.

La început știrea a fost primită cu o ridicare din umeri, pe urmă, când a doua sau a treia persoană a confirmat verocitatea iei, fără însă să poată preciza detalii, atunci un fior de supremă și justă indignare contra atentatului, a cuprins pe cei ce ascultau; și cum dorința de a cunoaște adevărul adevărat, și mai ales de a cunoaște detalii precise cuprindea pe fiecare, a început atunci o fierbere de nerăbdare printre populația Romei. Se aștepta cu o cea mai aprinsă neliniște apariția edițiilor extraordinare ale ziarelor, și în orele ce treceau încet, această întârziere părea eternă.

În sfârșit, pe la orele 10 și jumătate, a ieșit primul ziar „il Messaggero”, tipărit pe hârtie roz, conform convenției dintre ziare și despre care convenție o să vă vorbesc cu altă ocazie.

Deseori, în viața mea, am citit, că cetățenii vre-unui oraș, au smuls din mâinile vânzătorilor de ziare, foile cari aduceau știri mult așteptate, dar nu am așistat la o astfel de scenă, decât numai când s'a declarat războiul între Italia și Turcia în octombrie din anul trecut, și acum, în dimineața atentatului. Dar pe când declararea războiului era un lucru dorit de toți, știrile ce în dimineața de 14 martie le aducea „il Messaggero” publicului erau noi, sguduitoare, pline de oroare ce provoacă în sufletul fiecărui om întreg, o acțiune mișlească. Într'o clipă mii de foi roz, fură vândute; vânzătorii de ziare nemiscați lângă un felinar, cu o grămadă de foi puzo lângă ei, jos pe trotuar, nu făceau decât să ia cu o mână banul ce li-se în-

țineau, și să dea cu cealaltă foaie, și cum nu pridideau să satisfacă pe toți, lumea își lua singură ziarul, îi dădea moneda, fără să mai aștepte, și pernea dinșor pe stradă, absorbiți în citire.

Au văzut în piața din fața gării, un spectacol neuitat. În piața aceea enormă, plină de soare în dimineața aceea veselă de primăvară, nu se vedeau decât sute și sute de foi roz, palpitând în mâinile cetitorilor, cari sorbeau cuvintele impri-mate. Nimeni nu vorbea; toți voiau să știe, și nici chiar vânzătorii de ziare nu strigau, nu îndemnau lumea, nu-și ofereau ziarul: emoțiunea produsă de mișleșcul atentat și respectul către persoana Soveranului, impuneau tăcere.

Și după ce prima curiositate a fost satisfăcută, după ce durerosul adevăr a fost cunoscut atunci o altă curiozitate s'a născut în sufletul populației Romei. S'a pornit lumea spre centru orașului, spre Corso, și în fața palatului Salviati, din gangul căruia anarhistul a tras, grupuri, grupuri se formau, se discuta, se înfiera actul său nebunatic, pe când alte grupuri se uitau pline de curiozitate la o gaură din zidul palatului Doria, de peste drum, făcută de glonțul care a lovit pe comandantul gardei.

Pe urmă, tot poporul, s'a adunat în piața palatului regal, și — după obiceiul italianese — cu lungi și nesfârșite aplauze, a salutată pe regele său, care s'a arătat în balcon, împreună cu regina și cu copiii și a mulțumit.

Am văzut locul în care comandantul gardei, cel care galopa la stânga trăsurei regale, a căzut în cap, de pe cal, cu toată greutatea corpului său. Coiful de argint, i-a salvat viața, căci glonțul, întâlnind rezistența coifului, a deviat și nu i-a produs decât o rană relativ ușoară: zic doctorii dela spitalul unde a fost transportat și operat, că se va vindeca în două luni.

Am văzut cum negustorii își închideau prăvăliile și pe obloanele trase lipseau fâșii de hârtie, pe care era scris: „închis, ca semn de protestare în contra atentatului la viața M. S. Regelui” și într'o jumătate de oră, Roma a luat aspectul unui oraș în doliu, cu prăvăliile închise, lipsită de tramvace, cari se retrăgeau în depozite, cu fâșii de hârtie lipite pe giumuri: „ca protestare contra atentatului la viața M. S. Regelui.”

Și am văzut cea mai sinceră și grandioasă manifestație de simpatie ce o populație de 690.000 de locuitori ca a Romei, a făcut-o suveranului său salvat de pericol, când aproape jumătate din această populație a venit să se grămădească în piața palatului regal, aplaudând și strigând „trăiască regele”, la apariția suveranului și a familiei sale, în balconul palatului.

Anarhia! Anarhia!

Ce o fi având cu regele Italiei, cel mai democratic rege din Europa?

I. T. Allan.

Reforma militară în Reichsratul austriac

În reichsratul austriac azi sa continuat des-baterea reformei militare. Primii și cei mai de frunte oratori au fost Bianchini (croat dalmațian), Pogacnik (sloven) și Kiofac (boem), fieștecare dintre dânsii dezvoltându-și discursul din punctul său de vedere deosebit, însă în ce privește punctul esențial al desbaterii, — că cedarea la pretențiile ungarilor, nu poate duce decât la slăbirea dualismului, — au fost cu toți de acord.

Bianchini, excepționează reforma, și zice: „la marină nu se reduce timpul de serviciu nici prin acest proiect. Protestează în contra faptului, că la regimentele compuse din elemente slave, nu se aplică de fel ofiteri slavi, ci să umple aceste posturi paricâ intenționat, mai ales cu maghiari”. Oratorul se ocupă amănunțit cu stările anarhice din Croația și condamnă atitudinea pasivistă a guvernului austriac față de aspirațiunile Ungariei în Croația. Cere să se mai ia o dispoziție nouă în proiect, care să interzică folosirea armatei comune pentru scopuri electorale, cum s'a întâmplat acum

la alegerile din urmă în Croația. Face propunerea ca să nu se pertracteze proiectul până nu se va aduce la cunoștința camerei textul întreg al concesiunilor făcute Ungariei.

„Slavii de sud — zice oratorul — mai pretind, că guvernul austriac, să înainteze reichsratului nota dispozițiilor luate de cele două guverne în chestia limbii de comandă, referitoare la țările de sub coroana sftului Stefan”.

„Croații totdeauna și-au făcut datoria față de monarhie și față de armată, deci — urmează oratorul — nu lăsați ca aceștia să fie recompensați pentru loialitatea lor cu aceea, că li-se calcă în picioare, cele mai sfinte drepturi”.

Deputatul Pogacnik arată, că maghiarii se folosesc, de toată ocazia ca să restrângă drepturile majestatiche, ca prin aceasta să slăbească și relațiile dualistice.

„Au descoperit o poveste — zice oratorul — că Austria ar voi să treacă cu armata în Ungaria. Cu aceasta au voit să-și câștige numai simpatie pentru pretențiunile lor nedrepte.

Urmează deputatul Kiofac:

„Suntem gata — zice oratorul — să votăm acest proiect, însă dacă vom afla că pe la spatele noastre să vând cele mai sfinte drepturi ale fraților noștri, atunci să se știe, că acei precupeți vor găsi în fața lor întreg poporul slav, din monarhia habsburgică. — Numai cu condiția aceea votăm proiectul reformei militare, dacă guvernul va îndeplini pretențiile maghiarilor referitoare la limba de comandă, atunci cerem și pretindem ca și regimentele slave din Austria să se introducă, ca limbă de comandă limba slavă, care e folosită de soldații respectivi. Ce se dă maghiarilor să se dea și celorlalte popoare din Austria. Să vedem atunci, că oare de fapt mai există limbă de comandă germană”.

Au mai vorbit deputatul creștin-social Guggenb. rg, boemul Subrt și deputatul Breiter.

INFORMAȚIUNI

Arad, 21 Martie n 1912.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță: vreme moale, ploaie pe alocuri.

Prognostic telegrafic: vreme moale, ploaie pe alocuri.

Temperatura la amiazi a fost de 12.6 Cels.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kgr.)

Grâu pe aprilie	Cor. 11.43
„ „ maiu	„ 11.43
„ „ octomvrie	„ 10.75
Secară pe aprilie	„ 9.81
„ „ octomvrie	„ 8.75
Cucuruz pe maiu	„ 8.71
Cucuruz pe iulie	„ 8.66
Ovăs pe aprilie	„ 9.81
„ „ octomvrie	„ 8.30

Felicitări și adesiuni.

Primum următoarele telegrame:

Dela „Societatea Macedo-Română”.

București. — Noul comitet al „Societății Macedo-Română” intrunit azi, exprimă nespusa sa bucurie, pentru împăcarea fruntașilor români din Ungaria, și felicită din tot sufletul pe toți bunii români, cari au contribuit la săvârșirea acestui fapt, de însemnătate vitală pentru frații noștri dintre Tisa și Carpați.

președinte dr. Leonte.

Cleveland-Ohio. — 2000 români adunare protest Cleveland trimit admirație martirilor Orade. Preoții: Hatiegan, Serbu, Pop, Pop.

Fabrica de granit, syenit
industrie de marmoră și
ciselare de peatră a lui

Iosif Nagy

Brașov, str. Fântânei Nr. 50.

primește și execută ori-și-ce fel de lucrări la clădiri, monumente mausoleuri în orice fel de stil. Liferează lucrări de marmoră pentru mobilaturi. În urma modernului aranjament de fabricație, prețuri ieftine. Din depozitul meu bogat de monumente, în care efectuează vinderi în mare și în mic, liferez colegilor de branșe și obiecte singuratiche, în prețul de fabrică.

Youngstown (America).

Tinerimea română din Youngstown-Ohio și jur trimite omagiile și iubirea sa ilustrilor arhieriei români protestând contra asupritorilor limbii române.

*

Șemniț. — Ne luăm și noi partea din bucuria demului. Trăiască solidaritatea. Trăiască împăciunții, Tinerimea academică din Șemniț.

Personale. Prepositul și vicarul capitular gr.-cat., din Lugos III. domn Ioan Boroș a petrecut ziua de ieri și azi în Arad.

Primum știrea din Lugos, că noul vicar al Hațegului este m. on. d. dr. Frențiu.

Frățe română-maghiară. Primum următoarele:

„La petrecerea unghurească din 16 martie care a avut loc în Agnita au luat parte și românii: Arente Lene (ba destul de harnic N. R.), notarii Bendorfean și Maftiu, învățătorul Muntean, comerciantul Milea și P. Crișan. Puneți-i în foaie”.

I-am pus și-i și felicităm, dacă în adevăr au luat parte la o așa petrecere patriotică.

Suntem mândri că avem asemenea frunțași în Agnita! Învățătorul poate să aștepte cu drept cuvânt mai multă considerație pe viitor dela conștientii săi, negustorii să-și vadă prăvăliile și mai cercetate, iar notarii — Dumnezeu să-i ierte.

Arestarea fostului inspector al școlilor române din Macedonia la Roma. Ziarele din România publică, după o depeșă sosită din Roma, știrea că acolo ar fi fost arestat d. Nicolae Tacit fost inspector al școlilor macedonene sub bănuiala de complicitate în atentatul împotriva regelui Italiei.

De altă parte ziarele „Vita”, „Messagero”, „Popolo Romano”, spun că la perchezitiunea domiciliară ce i s'a făcut de către poliție nu s'a găsit nimic compromițător.

Aceasta era de așteptat întru cât d. Tacit e o persoană care a ocupat înalte situații în acțiunea națională a românilor din Macedonia și care e cunoscut și de mare parte de diplomații și consulii care s'au perindat în Macedonia, ca un spirit ales și cumpănit și ca un bărbat inspirat de cele mai sincere simpatii pentru Italia, este mai presus de orice bănuială.

Suntem siguri că de îndată ce autoritățile respective vor obține informațiile ce sunt de rigoare în asemenea cazuri, d. Tacit va fi lăsat. Credem că actuala neplăcere a d-lui Tacit provine dintr-o greșală regretabilă, pe care autoritățile italiene vor fi cele dintâi a o recunoaște.

Greva școlărilor în Croația și în Bosnia. Elevii mai multor școli secundare din Agram, și din alte orașe ale Croației s'au pus înainte cu 2 săptămâni, în grevă, din cauza pedepsei ce s'a dat camarazilor lor cari au manifestat contra volnicilor unghurești. Cu scop de a acoperi această stare de lucruri care nu lipsește de a fi penibilă pentru cei dela Budapesta și pentru sateliții lor, autoritățile școlare au dat ordin să fie închise până după Paști toate școlile mediilor din Agram, unde e centrul acțiunii. Dar s'au înșelat în speranță că astfel se va potoli mișcarea: toți studenții croați și o parte a celor musulmani dela liceele din *Seraievo* s'au solidarizat cu colegii lor din Croația și au proclamat și ei greva. Iar ceice prin samavolnicile lor au provocat starea de lucruri de care se revoltă chiar și băieții de școală, stau neputincioși și rușinați în fața acestor triste urmări a politicii lor insane.

Apel. Făcând și anul acesta, de Paști, o excursiune de studii în Italia cu studenții din cl. VII a gimnaziului nostru din Brașov, îmi iau voie a apela la simțul de jertfă a

fraților români mai cu stare, rugându-i, să binevoiască a contribui cu cât vreau, ca să se poată bucura de aceasta ocaziunea și unii studenți săraci, dar distinși, cari ar merita să iee parte la excursiune.

Ajutoarele rog a se trimite cel mult până în 10/21 Martie. Brașov, 9/22 februarie 1912. Dr. Iosif Blaga, profesor.

O propunere a lui Návay. Ziarul „Budapester Presse” aduce știrea că Návay are o propunere în chestia rezerviștilor supletorii. În rezoluție se face anume provocare la art. de lege 4 din 1848 în partea unde se vorbește despre restrângerea dreptului de chemare a rezerviștilor.

Provocarea la acest articol are înțelesul, că coroana nu are dreptul de a chema rezerviștii când parlamentul este împiedecat de a desbata proiectul cu privire la recruți. Návay voiește să înlocuiască în rezoluție acest art. de lege cu art. de lege 10 din 1867, după care dreptul disolvării camerei se restrânge, ca parlamentul din nou conchemat să poată vota atât bugetul anului viitor cât și bilanțul din anul trecut. După formulă acest art. de lege apoi se întregește pe cale novelară, ca parlamentul afară de buget și bilanț să mai poată desbata și proiectul cu privire la recruți în același an.

Convocare. Membrii Reuniunii femeilor române din Arad și provincie sunt cu onoare invitați să binevoiască a lua parte la

Adunarea generală

care se va ținea duminică la 11/24 martie ora 4 d. a. în localitatea Asociațiunii culturale aradane (în curtea bisericii catedrale).

Arad, 3/1 martie 1912.

Sofia Beleş,
vice-prezidentă.

Împăratul Germaniei în Viena. Wilhelm, împăratul Germaniei va sosi la Viena în jumătatea a doua a unei luni martie. Curtea din Viena a fost rugată să cu această ocazie să se abțină dela primirea oficioasă, fiindcă vizita va fi mai mult de natură privată. La 1. oră d. m. monarhul va da un dejun în onoarea împăratului Germaniei, iar seara la 7 ore se va servi un prânz de gală. — Împăratul Wilhelm îndată după masă va pleca mai departe prin Veneția la Brion, unde se va întâlni și cu moștenitorul de tron Franz Ferdinand. Din Brion va merge la Corfu, unde va petrece timp mai îndelungat.

Sălbăticele jandarmerească. Pe trenul ce duce dela Brașov spre Cluj, au voit să meargă la Cluj, 100 muncitori români. Cu toate că muncitorii aceștia aveau bilet de clasa III. nu au voit să-i lasă a se urca în vagoane de persoană ci în cele pentru marfă.

Muncitorii români știind că odată ce au plătit și ei ca partea cealaltă a călătorilor, au și ei dreptul să călătorească în vagoane de persoane și așa nu au voit să treacă în vagoane de marfă. La gara Ciucea însă, direcțiunea trenurilor ia așteptat cu jandarmii, cari au provocat pe muncitorii din nou să părăsească vagoanele. Muncitorii însă sau împotrivit din nou așa că jandarmii cu baioneta în pușcă au dat atac asupra muncitorilor. Unul din jandarmi a străpuns pe muncitorul Stefan Bodiș, care de prezent zace pe patul de moarte în spitalul din Cluj. De sigur, că se va porni cercetare în contra muncitorilor români și nu în contra celor ce au ordonat, ca muncitorii români, cari sunt și ei oameni, să călătorească în vagoane pentru transportul animalelor. Încă o iconă fidelă despre cultura din Ungaria.

Sinuciderea deputatului Emerie Szivak. Din Budapesta sosește știrea, că deputatul Emerie Szivák și-a curmat viața cu un glonț de revolver.

Din cauza unui morb învechit a plecat la Viena, ca să se supună unei operațiuni. Intre stațiunea Trantmosdorf și Götsendorf însă, din motive neexplicabile s'a sinucis. Deputatul Emerik Szivák a fost președintele camerei advocațiale din Budapesta. El a fost și președintele băncii de amortizare din Budapesta, dar din acest post și-a dat cu câteva săptămâni mai înainte demisia. La banca aceasta s'a constatat incorectități, în urma cărora a fost o pierdere de 2 și jum. milioane cor. Poate, că aceasta este cauza sinuciderei.

Un ziar vienez despre Carmen Sylva. Ziarul „N. W. Tageblatt” se ocupă azi într'un lung articol cu activitatea diverselor suverane în patria lor. Ziarul scrie cu acest prilej următoarele asupra reginei României:

„O strănsă legătură cu poporul ei, urmărește cu tot sufletul ei poeta încoronată Elisaveta, regina României.

Pierderea unicului ei copil a făcut din ea o fire solitară. Și afară de aceasta a avut de suferit multă durere, multe din bunele ei idei nu au fost puote în seamă”.

Nenorocire într'o mină rusească. Din Rusia se telegrafiază că o teribilă catastrofă minieră s'a întâmplat în mina Italianka. În urma unei explozii de gaz au fost uciși peste 50 de lucrători minieri iar 23 fură grav răniți. Mai bine de 100 mineri ar fi încă în mină.

Procurorul general a sosit la locul catastrofei și a început o anchetă severă.

În urma acestei anchete, s'a constatat că nu s'a luat nici o dispoziție de precauție așa că directorul minei a fost arestat. Și cei ce s'ar mai putea găsi în viață nu se pot salva în lipsa aparatele de salvare.

Deputați din cler la sinodul eparhial din Arad. În 1-14 martie s'au făcut în dieceza Aradului alegerile deputaților din cler pentru sinodul eparhial. Aleși au fost: Vasile Beleş protopop (Arad), Demetriu Muscan adm. protopopesc (Chișineu), Procopiu Givulescu protopop (Radna), Roman R. Ciorgariu protosincol (Giula), Ioan Georgiu protopop (Boroșineu), Iuliu Bodea administrator protopopesc (Butești), Cornel Lazar protopop (Halmagiu), dr. Traian Putici protopop (Timișoara), Augustin Hamsea arhimandrit (Vinga și Birchiș), Mihail Păcățian protopop (B. Comlos), și Gherasim Sârbu protopop (Chisătau).

Pragul de pușcă francez dela 1870. În 1870 — scrie un jurnal francez — un cetățean din Eedrsowler, din Elveția franceză, găsindu-se în împrejurimele fortăreții franceze Belfort, a cules un obuz căruia-i lipsea fititulul. Intors acasă omul care credea, că obuzul e gol s'a gândit în ce mod l-ar putea întrebuința mai bine. Ia dat prin minte să-i puie o mânăse de lemn în deschizătura fititulului și să-l întrebuințeze ca un pisălog. Timp de patruzeci de ani rezboinicul obiect a servit drept uneltă casnică. Dar în sfârșit în 23 februarie trecut coada de lemn s'a rupt. Urmașii cetățeanului francez au alergat la ferarul să scoată bucata de lemn rămasă în deschizătură spre ai pune alta. Dar abia s'a introdus o vargă de fer arsă spre acest scop că îndată o groaznică detunătură s'a produs, geamurile atelierului se sfărmară în mii de bucăți. Cărămizile de pe acoperiș au sărit de parte, cheia dela poartă a fost proiectată la câțiva metri.

Ca prin minune cei doi oameni au rămas neatingși.

Concluzia, zice același ziar este ca pragul de pușcă dela 70 a fost bun.

Rectificare. În nr. de ieri, 54, din 7/20 martie, în articolul „Situația aromânilor în fața alegerilor” coloana a 3-a s'a strecurat o greșală pe care o rectificăm astfel:

În loc de: „de fapt autoritatea acestui organ era platonică”...

A se citi: „de drept autoritatea acestui organ era platonică”...

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosogóvár, Kolozsvár, Palyaudvar.

Văpsire de haine. Curățare chemică.

Spălare cu aburi.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite franco.

Hoț de 6 ani. Carol Zetyik un băiețuș cât pumnul, abia de 6 ani a pus pe lucru poliția. Eri înainte de amiază, sdrențurosul băiat perdea vremea pe piața Tököly și înbia pe oamenii trecători să cumpere un orologiu. Inainte de a afla vre-un cumpărător a atras atenția unui polițist asupra sa. Polițistul l-a întrebă, al cui orologiu vrea el să vândă?

— Al meu — răspuse Carol Zetyik cu o obrăznicie desfidătoare.

Polițistului, i-a părut suspect cazul cu acest copil sdrențuros, pe care apoi l-a dus la poliție și l-a cercetat serios. Copilul l-a început a nega totul, dar după aceea a recunoscut că ceasul l-a furat dela tatăl său. Pe tânărul hoț îl conduse acasă la părinți, unde își primi răsplata după fapta sa.

Duelul în camera franceză. Deputatul francez, abatele Lemire, a depus un proiect de lege împotriva duelului. Provocarea la duel este pedepsită cu închisoare dela 6 zile până la trei luni și deasemenea imputarea față de cineva că nu a primit să se bată în duel.

Femenismul în Franța. Sufragetele franceze au pornit și ele mișcarea pentru emancipare. Procedul lor este cu mult mai practic și elegant decât al naastâmpăratelor englezoaice. Iată în ce conetă. Liga pentru drepturile femeiei a distribuit o carte-postală petiție.

Această carte postală poartă pe o parte adresa președintelui Camerei deputaților cu indicație scutirii de taxă postală iar de cea de altă parte următoarele cuvinte: „Cerem dreptul de vot și de eligibilitate pentru femei”, sub care formulă petiționara va avea sa-și spue semnătura și adresa.

În dosul cărții se află lista tuturor statelor în care femeile au eucerit drepturile lor politice. În sfârșit lista se termină prin următoarea săgeată:

Dela 1789 franțuzoaicele așteaptă Declarația Drepturilor Femeiei.

Catastrofă pe mare. Compania Lloyd află din Eastbourne că vasul „Oceana”, aparținând companiei „Peninsular and Oriental Line” s’a ciocnit cu o barcă germană și a început să se enfunde. „Oceana” avea pe lângă echipagiul său încă peste 40 pasageri. 4 pasageri și câțiva oameni din echipagiul au perit. „Oceana” avea pe bord o sumă de 747.610 lire sterline.

Un vas de pescari francezi a adus la New-haven cadavrele a două persoane de pe vasul „Oceana”. Sunt mulți gravi răniți pe bordul aceluși vas. Dulgherul vasului a trebuit să fie supus operațiunii amputării unui picior. La Londra au sosit 18 persoane abia îmbrăcate în graba fugei. După o comunicare a companiei „Peninsular Company” numai șapte pasageri de pe vasul „Oceana” lipsese încă. Barca germană „Pisagua”, care s’a ciocnit cu vasul „Oceana” a fost transportată la Dover.

— O puternică furtună se semnaleză pe coasta maură a Marocului. Un vas de pescari sosit la Ceuta, povestește că un transatlantic italian s’a înnisipat lângă golful Almanza și e în mare pericol. Transatlanticul ar fi scoborât toate bărcile sale în mare dar ele au fost răsturnate și toate persoanele din ele s’au înecat afară de una. Ceilalți pasageri au rămas pe bordul vasului și este cu neputință de a merge în ajutorul lor.

Birul celebrității. Doi domni eșau dela opera din Paris. Unul dintre ei puternic cu barba și părul negru, uitându-se cu oarecare ezitare își căuta automobilul.

Un cerșitor îi arată automobilul.
În timp ce trăsura se oprea în fața lui mai mulți vânzători de ziare îl înconjură.

Baroane zise unul, cineva mi-a dat o piesă de cinci coroane falsă.

— Iată un fiorin pentru mata.
— Dar cu mine ce faci, astă seară nu pot face nimic, hârtia nu se vinde.

— Și ție un fiorin.
— Dar cu mine baroane, e rândul meu acum.
— Poștește și tu un fiorin ca ceilalți.

Drace, zise însoțitorul omului cu automobil, cunoști lume multă.

— Nu. Ei mă cunosc pe mine. Cum vezi am frumoase relații.

Omul cu automobilul era baronul de Rothschild.

Ofițer italian acuzat de înaltă trădare. Din Roma ni se anunță: În Speza poliția secretă a dat de urmele unui complot de spionaj bine organizat, căreia i-a succes a pune mâna pe niște documente foarte importante, referitoare la planul de acțiune a armatei italiene în războiul cel poartă contra Turciei.

S’a descoperit că documentele au fost vândute de un ofițer italian care ocupă de prezent o înaltă dignitate în armata italiană și ia parte activă în acțiunea contra Turciei. Acest ofițer a fost arestat zilele acestea în Speza.

Mascagni și regina Victoria. Mascagni se găsește acum în Anglia. Cu aceasta ocazie se povestește următoarea întâmplare intervenită între el și fosta regină a Mării Britanii.

Într-o zi regina Victoria s’a care îl onora cu înalta Sa protecție îl rugă să cânte câte-va bucăți alese din „Cavaleria Rusticana”.

— Este o arie mai ales care mă încântă.
Mascagni cânta preludiul.

— Nu, nu zise regina.
Mascagni cântă intermezzo.

— Nu, nu e nici asta.
Atunci cântă marele duo.

Nu, zise regina impacientată oarecum, ia să-ți ajut puțin doar ție-i aminti. Și se spuse să fredoneze o arie.

Era prologul din Paiata, opera lui Leoncavallo.

Rectificare. În observațiile noastre la scri-soarea dlui dr. Nicolae Olariu, s’a cules Ardeleanu în loc de Olariu (pag. 6. coloana II, rândul pen-ultim).

Alegeri sinodale. Deputați mironi la sindul arhidiecezan în cercul XV Târnavă s’a ales azi: dl Eugen Todoran, profesor seminarial în Sibiu și poetul dl Octavian Goga.

† **Melania Gozdsu născ. Dumtsa,** văduva marelui mecenat și fundator *Emanuil Gozdsu* a decedat joi, în Budapesta. Reprezentanta fundațiune Gozdsu, aflându-se tocmai întrunită în sesiune ordinară în Budapesta, a luat cu regret act despre acest trist eveniment, și-a exprimat condolențele prin sculare, a depus cunună pe sicriul decedatei și a încredințat cu participarea la înmormântare pe membrii domiciliati în Budapesta. Decedata a fost soția a dona a marelui *Gozdsu*, cu care s’a cununat la 8 Ianuarie 1864. Prima soție alui Gozdsu a fost văduva Anastasia Vulpe născ. Pometa. S’a cununat cu ea în 12 Iulie 1832. A murit în 2 Ianuarie 1863. Acum decedata *Melania Gozdsu*, avea o rentă de 12.000 cor. la an, pe care i-o plătea fundațiunea și care de aici în colo revine fundațiunii. Dorim adormitei în Domnul odihna lină în sânul pământului.

Necrolog. Cu inima sdrobotită de durere vă facem cunoscut tuturor rudeniilor, prietiniilor și cunoșcutilor, că prea iubitul fiu, frate, cumnat, nepot unchiu și văr *Ioan Metez* medic veterinar, după un morb lung și greu împărtășit cu Sfintele taine a trecut la cele eterne în 16 martie 1912 la 11 oare seara, în etate de 27 ani.

Rămășițele pământești ale scumpului defunct se vor depune spre vecinică odihnă luni în 18 martie d. a. la 3 oare în cimitirul gr. cat. din Bucurdea vinoasă. Dormi ușor scumpul nostru! Bucurdeavinoasă (Borosbocsárd), în 17 martie 1912. In-tristată familie.

Aviz! Fiecare român de bine, care ar fi lîp ș de mașini agricole, motoare cu benzin, ferării arme, etc., să cerceteze firma româneasă *Frații Burza din Arad*, (Borosbényi-ter). Sprijiniți pe Români!

Numai semănța Mauthner cumpără cei ce judecă bine, economii cari își înțeleg interesul și grădinarii cu oarecare experiență chiar și atunci când altele ar fi mai ieftine, căci din practică se știe că aceasta nu ar putea să fie decât în detrimentul semințelor și spre paguba cumpărătorilor.

x Grăbiți și cumpărați dela *Korányi* în piața Libertății, ghete, pălării și alți articoli de modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai scurt timp.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMÂN)

Trad. de Senior

(65)

— Urmare —

— Cum, Mihail Semenovici? Dar eu ți-am spus în conștiință, prețul cel adevărat; ce-i cu neputință și cu neputință; d-ta cunoști bine lucrurile; dar pentru d-ta, numai pentru d-ta, să mai adaog o jumătate de rublă.

— Ce sgărceție! Măcar că eu nu-ți cer mult — zise oarecum grăbit Sabakevici; o pușlama oare care te înșală asupra calității, da, dar nu eu: îți vinde gunoaie în loc de suflete; la mine e, te asigur, numai marfă aleasă. Dacă nu-i un meșteșugar, e un plugar din cei mai sdraveni, un muncitor ales... Dar gândește numai, iată, bunăoară, caretașul Mikleef; ă-tuia nu i s’a întâmplat o singură dată să facă o căruța mai proastă... la el numai trăsuri cu arcuri, și apoi ăsta nu-i lucru de Moscova, care să-și de duhul în douăzeci și patru de ceasuri, nu, nu, ăstai lucru solid, haide! Și notează că el singur țivește pe dinăuntru, lustruește pe dinafară.

Cicikof se pregătea să observe că Mikleef nu mai era de pe lumea asta... Dar Sabakevici era a-

runcat într’un șuvoiu de vorbe; limba lui bătea ca lopațile unei roate de moară; el era în toiul elocinței.

„Și Probka Stefan, dulgherul meu, îmi pun capul că nu mai găsești un voinic ca ăsta. O putere și o statură de necrezut! De ar fi slujit în gardă, știe Dumnezeu ce n’ar fi ieșit din el la Petersburg, gândește numai că-i un om de șase picioare și jumătate înălțime.

Cicikof din nou își deschise gura ca să observe că Probka adurmise pentru totdeauna la patru picioare sub pământ, dar Sabakevici mergea cu o repezițiune așa de mare că nu era chip să-l întrerupi, și trebuia să taci și să-l ascuți.

„Și cărămidarul meu Milușkin... un voinic care îți construște o sobă, o sobă bună, în orice casă poștești. Și cismarul Maxim Teliatmikof, care, dacă își bate pielea dimineața, îți dă seara perechea de cisme, și când face cisme, nu poți, pe legea mea, decât să te uimești și să-i zici un foarte mulțumesc; un om, după toate astea, care n’a dus la gura lui o picătură de rachiu. Și Ereimei Sorokopleoh!... ăsta face cât treizeci; el mergea să negustorească la Moscova. Nu știu ce făcea, ce dregă și se întoarce cu cinci sute de ruble la stăpânul său. Iată, iată, lume solidă! așa ceva nu-ți va putea oferi un Pușkin, spre pildă. Ah! ai mei...

Dar dă-mi voie, dă-mi voie o clipă! — zise în cele din urmă Cicikof, scos din răbdări de un potop de vorbe, care părea a se urma așa până seara. Pentru ce faci d-ta adevărat enunțarea asta

a calităților lor? nu mai e nimica de folosit pe urma acestor oameni de treabă, fiindcă ei nu mai sunt. Un bolovan poate, în anumite împrejurări, să sprijinească un gard; un mort nu face nici pentru asta.

— Ei, dragă Doamne, se înțelege că-s morți. Da, sunt morți... sunt morți... dar, vezi d-ta, eu mă uit la vecini și chiar și la mine, la aceia, pe cari îi socotim ca vii... mă uit la ei și-mi zic: Ce-ți mai e și cu oamenii ăștia? ăștia, domnule sunt muște și nu oameni.

— ăștia trăiesc cel puțin, ăștia slujesc; ceilalți sunt închipuiri.

— Ba de fel, ba de fel! eu te asigur că Mikleef era un om căruia nu-i găsești ușor perechea. Ce închipuiri? poftim! un colos care n’ar fi încăput în odaia asta; o putere de piept, de spate și de picioare cum nu întâlnești la un cal... Fă-mi plăcerea și-mi spune unde se poate găsi o închipuire ca asta!

Sabakevici spuse aceste vorbe din urmă pă-rând a se adresa deadreptul către Bagration și către viteazul Kanaris atârnați de zid, cum se întâmplă destul de adesea oamenilor cari conversează ori discută, când unul dintr’înșii, deodată, fără de veste, se adresează unui al treilea care abia a intrat, și pe care adesea nici nu-l cunoștea, din gura căruia el știe bine, că n’are să aștepte nici răspuns nici întrebare, dar asupra căruia își pironește privirile, totuși, întocmai ca și cum l-ar lua drept arbitru; se știe, că cel nou, în asemenea împrejurări, ceva cam încurcat la început, nu știe în sfâr-

x **Gustav Tátray** — Oradea-mare, str. Rákoczy, prăvălia pentru elită, unde se pot cumpăra lucruri de mână, pentru dame precum și necesarii, cu prețuri foarte ieftine. Telefon 783.

x **Seminarul juridic Dr. Geréb**, Cluj, Str. Farkas (lângă edificiul cel vechiu al teatrului). Pregătește pe lângă onorariu mic, pentru examenele de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat. În 3 luni se câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul proiectelor de reformă a învățământului juridic, e dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre binele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera advocațională.

ECONOMIE

Trusturi.

(Urmare)

Trustul de carne lucrează pe sub ascuns. Guvernul îl caută sub firma *Rational Packing Company* (Societatea pentru nutrirea rațională), care după mărturisirile proprii lucrează numai cu 15 milioane dolari, dar prin emisiune de bonduri dispune de capital cu mult mai mare. Direcțiunea, în frunte cu *Armour*, constă din 11 membri, cari provăd 75% din producțiunea de carne a Uniunii întregi. Stătorese în comun prețurile de cumpărare și vânzare, apoi salariile muncitorilor. Activitatea și-o extind și asupra negoțului de unt și ouă.

Iată cum descrie un martor ocular al nostru, d. V. E. *Moldovanu* activitatea unor societăți, vorbind de orașul *Chicago*:

„Tot pe strada asta (cea mai lungă din lume) dai de *abatoriu* cel mai vestit din lume. Sunt societățile unite ale negoțului cu carne. Ele au în apus dela *Chicago*, pe întinse pășuni, sute de mii de vite cornute, cari cresc liber, păzite de păstori călări. Din aceste aduc zilnic la *Chicago* câteva zeci de mii, la abator, unde le taie, carnea lor o pun în gheață și-o trimit cu mii de vagoane în toate părțile Americii”.

„Până ce nu vezi, nu-ți poți da seamă de felul cum se taie aici vitele. Totul merge cu mașinării, încât vitele intră vii pe o poartă a fabricii și sunt scoase pe cealaltă poartă, drept la vagoane, tăiate, înghețate, stampilate, prețuite și adresate.

„În ziua când am fost acolo, s'au tăiat 28,000 boi, 53,000 porci și 43,000 oi, într-o singură zi și asta merge așa, zi cu zi. Peste

șit ce să zică într-o afacere al cărui subiect nu-l cunoaște de fel, ori că rămâne pentru o clipă într-o imobilitate cuviincioasă, până ce poate să scape din încurcătură.

— Nu, — zise *Cicikof*, — eu nu dau mai mult de două ruble.

— Ei bine, ei bine! ca să nu zici că cer prea mult și că nu țin să te îndatorez, să fie pe 75 ruble sufletul; cu 75 ruble hârtie, să lămurim! Și asta numai fiindcă ești d-ta și fiindcă țin la prietenia d-tale!

— Ce o fi având și asta, zău? — gândi *Cicikof*; mă ia adevărat drept un tâmpit? Și adăogă cu glas tare: Ei iată cecece are haz, par'că ne-am juca deababa oarbă. D-ta ești, mi-se pare, un om cu destul spirit, ai maniere, cunoștința vieții, nu ești lipsit de pricepere; e vorba aici de un obiect, ptiu, ptiu, ptiu!*) care să fie dar valoarea acestui obiect? cine are trebuință de el?

— Așa? ascultă numai, d-ta îl cumperi; e așadară bun la ceva! D-ta îl cumperi; iar eu numai cu prilejul ăsta îl vând.

La reflecțiunea aceasta a gazdei, *Cicikof* își mușcă buzele și nu știu ce se răspundă. El începu a vorbi de împrejurări familiare și de afaceri pe departe și vag; *Sabakevici* îi zise scurt:

„Eu n'am nici o lipsă să știu afacerile familiare ale d-tale; relațiile d-tale sunt treaba d-tale personală și nu mă privește de fel ca să le știu. D-tale îți trebuiau suflete, eu consimții să-ți dau; te vei căi că nu le-ai luat pe acelea, pe cari ți-le-am recomandat.

(Va urma)

*) O ptiu, ptiu, ptiu, imitație a scuipatului precipitat; se scuipă vorbind despre morți, gândind la moarte, zărind un călugăr, și cu toate ocaziile producând o idee de jale asta talbură pe diavol care se învârtă întotdeauna prinprejur când omul are gânduri sinistre.

20,000 măcelari lucrează aici și cu ajutorul mașinăriilor dau gata atâta potop de carne, în fiecare zi. Carnea, tăiată și pregătită, trece după felul și soiul ei, în diferite magazine. Sângele îl adună, și împreună cu oasele măcinate, face din el gunoiu măiestrit pentru îngrășarea pământului. Din sân fac luminări și săpun. Pelea o pregătesc pentru vânzare. Face cârnați și conserve de carne, șunci, salamă și altele. *Nimic nu se pierde fără folos*. Abatorul acesta învârte pe zi sume de milioane și tovarășii cari îl stăpânesc au averi uriașe. Cel mai bogat și întemeietorul abatorului acestuia este *Morris*, un Englez și *Swift*, un Olandez. Nu e tren de povară în America, să cu aflu în el două trei vagoane pe cari e scris numele lui *Morris* și *Swift*. Semn, că merge carne dela ei. Când vezi aceste curți de abator, rămâi uimit și te cuprinde respectul față cu istețimea de negoț a străinilor, cari prin cultură și stăruință sunt astăzi stăpâni pe lume cu puterea banului lor.

American Sugar Refining company sau trustul de zahăr, înființat în 1891 cu capital de 90 milioane dolari. A pus mâna pe marile rafinării aflătoare în *Brooklyn*, *Boston*, *Jersey-City*, *New-Orleans*, *Philadelphia*. Trustul produce 70-75% din consumul de zahăr al Uniunii *Havemeyer*, fondatorul trustului, și-a statorit în acții „neînsemnata” proviziune de 10 mil. dolari.

Powder Company, trustul prafului de pușcă și al explozibilelor, controlează toate fabricile americane de praf de pușcă și de explozibile. Capitalul = 41 milioane de dolari. Majoritatea acțiilor se află în posesiunea lui *Du pont de Reaumur*, fabricant în *Delaware*.

General Electric Company și *Westinghouse Machine Company* stăpânesc și controlează aproape toate uzinele electrice din America. Trustul prim lucrează cu un capital de 65 milioane dolari. Amândouă întreprinderile stau în legătură strânsă.

United States Rubber Company, trustul de cauciuc, a cuprins aproape toată industria acestei substanțe, cu un capital de 109 milioane dolari.

American Raval Stores Company, trustul de terpenin, lucrează numai cu 5 milioane dolari, totuși în curs de 5 ani a usurpat toată industria terpeninului, urcând prețurile cu 50%.

Internațional Paper Company, trustul hârtiei, cu 35 milioane dolari, a cucerit toată fabricațiunea hârtiei de tipar. Cu scop identic se formase *Fiber and Manila Association*, pe care tribunalul a desființat-o în 1909 condamnând pe fondatori la amende grele.

Trustul îngrășămintelor artificiale s'a format în 1908. Mai multe fabrici de îngrășămintele artificiale — după model european — s'au constituit în cartel. Dar abia s'a înființat alianța aceasta, când *Bonaparte*, procurorul general de atunci, a pornit proces contra ei, rezultatul căruia a fost desființarea trustului.

Multiple sunt manoperele, prin cari trusturile s'au făcut antipatice poporațiunii și guvernelor. Cea dintâi e monopolizarea producțiunii, nimicirea concurenței, prin cecece trusturile ajung în „plăcuta” poziție de a dicta, sau mai corect de a urea prețurile, dupăcum pretind interesele lor.

Altele lucrează deghizate sub mantaua altor firme, cum am văzut la trustul de carne, și trustul de cărbuni. Altele importează marfă și fac mărturisiri false asupra cantităților importate, prin cecece păgubesc fiscul. Astfel trustul de zahăr a cauzat fiscului daune de 13 milioane dolari. Altele pactează pe ascuns cu fabrici din străinătate. La altele fondatorii își fixează proviziuni oribile etc.

Din aceste considerații economice și de altele de ordin politic, au avut loc dese intervenții judecătorești și ale guvernelor, contra gospodăriilor monopoliste ale faimoaselor asociații. Și cu drept cuvânt. Căci în timp ce corifeii întreprinderilor au devenit miliardari, marea mulțime a consumatorilor simte amar lupta pentru existență.

Iată unele intervenții judecătorești: Membrii direcțiunii trustului de terpenin au fost judecați la câte 3 luni temniță și câte 1500—5000 dolari amende în bani.

Amende enorme a avut să plătească trustul de zahăr. Mai mulți angloați de vamă

despre cari s'au constatat că au stat în serviciul trustului, au fost destituiți și judecați la temniță.

Contra trustului de petrol s'au făcut multe procese. Prin 1908 tribunalul din *Chicago* l'a amendat cu 20 milioane dolari pentru abuzuri de refacții pe calea ferată. Din motive tehnice tribunalul suprem a anulat sentința. Nu peste mult s'a pus la cale procedura judecătorească, în *So. St. Paul, Minn.*, pentru dizolvarea trustului. Cauza a ajuns la tribunalul federal suprem, care la dorința guvernului a decretat urgența în ianuarie 1910. Dar sentința nu a putut rosti în grabă, căci 3 judecători au demisionat din diferite motive, iar cei 6 rămași nu au găsit de cuviință ca în o cauză așa de importantă să decidă în consiliu man. S'a întregit ulterior. Pe la mijlocul anului 1911 *Standard Oil Company* e condamnată nu atât pentru tendințele monopoliste, cât mai mult pentru mijloacele aplicate. Tribunalul suprem a statuat că metodele trustului pentru nimicirea concurenței în multe cazuri au fost inadmisibile. Ascuzișul sentinței se îndreaptă contra acestor proceduri inadmisibile.

De mult timp durează și ostilitatea pornită contra trustului de oțel. Până azi nu e terminată.

Nimicirea totală a trusturilor va fi grea, dacă nu imposibilă. Dacă proceduri „inadmisibile” se pot sista și reprima: organizarea industriei nu se poate curma și nici nu ar fi rațional să o curmi. De faptul acesta își dau perfect seamă guvernele și justiția americană. Prin distrugerea trusturilor s'ar produce o derută, devalvație, revoluție în viața economică a americanilor, cum nu s'a mai văzut de când e lumea. În uriașele întreprinderi sunt interesați nu numai magnații și plutocrații americani, ci și milioane de existențe mici. Prin doborârea celor mari s'ar turti și cei mici.

Gavr. Todieă.

(Va urma.)

Teatrul Apolo. Azi, joi, teatrul Apolo va prezenta următorul program foarte atractiv:

1. Petersburg (admirabil tablou din natură).
2. Tablou amuzant. — 3. *Jertfa mizeriei* (dramă americană). — 4. Alpii salzburgieni (tablou pe natură). — 5. Diavolul în cutie (amuzant). — *Sänge sicilian* (dramă fănească senzațională în 2 acte).
7. Pali în institutul de creștere (amuzant).

Prețurile locurilor: Lojă, de persoană 1 cor. Loer rezervat 1 cor. — Locul I 80 fl. — Locul II 60 fl. — Locul III 40 fl. — Locul IV 20 fl. — Orchestra proprie. — Garderobă.

Începutul reprezentațiilor d. a. dela orele 2 și jum.—11 noaptea.

POȘTA REDACȚIEI

I. P. Gherla. — Gross-Osterrich, Wien — e destul.

Dr. Vasile Moldovan. — D. dr. I. Broșu, Berlin—Charlottenburg, Bleibtreustrasse 4.

D. Mera — Siria. A partidului național.

I. J. Almaș — Deák Ferenc-u. Arad.

T. D. în Cristur. — Noi n'am primit nimic. Foarte greșit ești dacă erci că noi îi ocrotim pe domniile noastre. Dimpotrivă ne pare bine când ni dai pe mână pe păcătoși, după cum iarăș ne bucurăm când aflăm lucruri bune despre ceilalți. Scrie-ne.

Dionisie Luca — Mikes. Societate de temperanță există în Ticevanul-mare, comitatul Caraș-Severin. Adresează-te oficiului parohial. Să mergi înainte și să nu te temi de nimic.

Nemo. — Mulțumiri. Nu-ți pierde nici-odată firea cu care te-a dăruit Dzen.

Redactor responsabil: Aianasiu Hălmăglas.

Un scriitor

afă aplicare în cancelaria subscrierului pe lângă condițiuni favorabile.

Dr. Enea Andrea, adv.
Nocrich—Ujegyház.

Un candidat de avocat

afă aplicare momentană în cancelaria subscrierului.

Dr. Stefan Chiriloviciu
avocat.
Ilia-Murășană (Marosillye).

Aviz Atragem atențiunea On. public românesc asupra hotelului „Concordia” din Lugos

Caut

un candidat de avocat

Dr. Ștefan Rozvány
avocat, Marosillye.

D^r. Messer Károly

și-a mutat

cancelaria avocațială

în cancelaria dlui dr. Schwartz Jenő.

Szabadság-tér nr. 17.

„MĂGURA” Institut financiar în Șimleu
(Szilágysomlyó).

CONCURS.

„MĂGURA” institut financiar în Șimleu
(Szilágysomlyó) prin aceasta publică concurs
pentru ocuparea

postului de contabil

având reflectanții a-și dovedi ecalificațiunea obținută și practică câștigată.

Terminul concursului e până în **15 Aprilie**
a. e. st. n.

Cererile se vor adresa subscrierului.

Salarul pentru primul an de probă e **1600**
cor. Postul se va ocupa în 1-a Mai a. e. st. n.

Din ședința direcțiunei inst. financiar „Măgura”, ținută la 8 Martie 1912 st. n.

Din încredințare:

Dr. C. Meseșian,
jurisconsultul inst. „Măgura”
în Șimleu (Szilágysomlyó).

**Primul deposit românesc de
plane,
pianine și
armoniiuri**

al profesorului de muzică **T. POPOVICI** în Sibiu strada
Cisnădiei nr. 7 (vis-à-vis de otelul „Împăratul roman”),
aranjat cu instrumente din cele mai bune fabrici. Impache-
tarea și transportul sunt gratuite.

Prospecte și informații se dau gratuit.

**Nouă prăvălie
de pălării moderne pentru dame în Arad**

Am onoare a aduce la cunoștința bună-
voitoare a m. st. doamne din loc și pro-
vincie, că mi-am deschis în edificiul „Cru-
cea Albă” din Arad str. Deák Ferencz

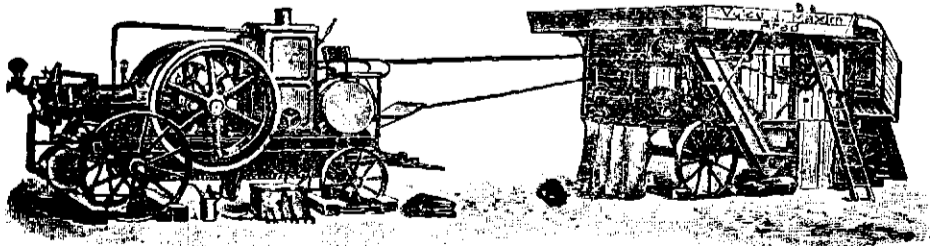
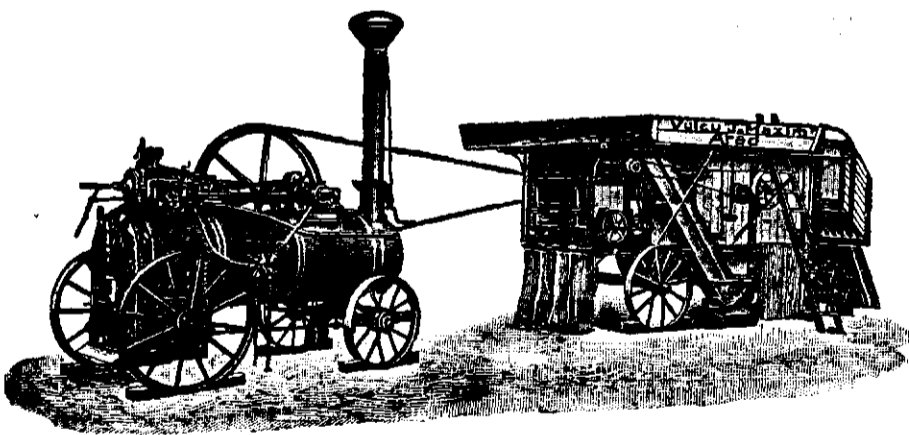
≡ prăvălie de pălării moderne pentru dame ≡

cu cele mai noi reviste pentru pălării
moderne de dame. În urma experienței fă-
cute în patrie cât și în străinătate mă aflu
în plăcuta poziție, de a putea oferi mult
stim. cumpărători în orice timp cele mai
elegante pălării și pe lângă prețurile cele
mai moderate.

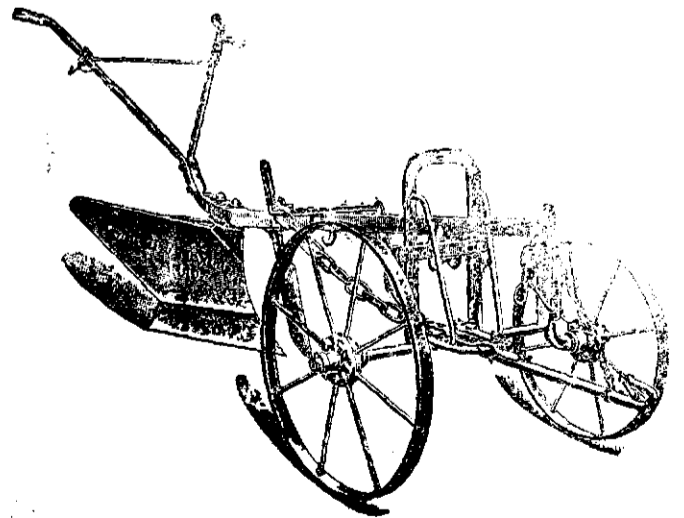
Pălării de dolii atât gata cât și la comandă se pun îndată la
dispoziție. : : Rugându-mă pentru binevoitorul sprijin.

Cu toată stima: **ADÉL LOVASY.**

MAXIM I. VULCU fabricant de
mașini :
ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 603.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să
umble singure, o efectuec în prețuri
moderate, după sistemele cele mai prac-
tice și cunosente cu lanț, cu roate și cu
trausmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de
secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez
totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente
mechanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la
firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Fábrián László, (lângă gara mare).

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

Aviz!

Am onoare a aduce la cunoștința onor. dame din loc și provincă că *mi-a sosit* pentru sezonul de primăvară și vară

**totfelul de pălării pentru dame
din Paris și Viena.**

Primește transformări de pălării pentru dame.

Pălării de doliu totdeauna am la dispoziție.
Roagă binevoitorul sprijin:

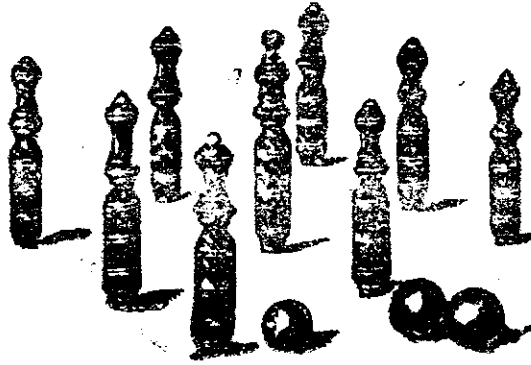
AMTMANN M.

La moara de apă cu sul

a lui **Záray Ödön** (aproape de „Gyepér“) se primește orice comande pentru măcinatul făinei de casă și urluțul nutrețului în calitate neexcepționabilă.

Prenotări se pot face în strada Beresényi Miklós nr. 2.

POLACSEK HENRIK, strungar artistic
Budapesta VII., Nagymezőutca 31.

Recomandă fabricatele sale pregătite din lemn de prima calitate, ca bile pentru popici Lingnum-Sanctum, apoi articole pentru aranjamentul cafenelelor, precum: bile, daciuri pentru biliard, șahuri, domino, rame pentru ziare, în prețuri foarte moderate Totodată iau în întreprindere totfelul de reparații în branșa mea, în preț mic. Comandele din provincie se execută prompt și solid.

GYAPJAS LAJOS

măestru zidar diplomat

ARAD, str. Illés nr. 38.

(Casa proprie).

Primește ori-ce lucrări
: în branșa aceasta. :

Face și execută planuri
de zidiri pe lângă prețu-
turile cele mai moderate.

BINETH

IGNÁCZ

ARAD, Szabadság-tér nr. 15.

Atrag atențiunea on. public și recomand magazinul meu bogat asortat cu tot felul de pielării din patrie și străinătate. Comandele din provincă se execută prompt și conștiințios. Pregătesc părți superioare moderne pentru ghetete.

Telefon nr. 828.

Cine voiește
rachie curată

să se adreseze direct la firma cea
mai mare românească

Creciu & Voda
din Lugos,

care dispune de căzânării mari
proprii în Bănat și Ardeal.

PRIMA FABRICĂ de MOBILĂ în VÂRȘET
LEONH. SCHULZ

PROPRIETAR:

Văduva HUGO APFELBAUM

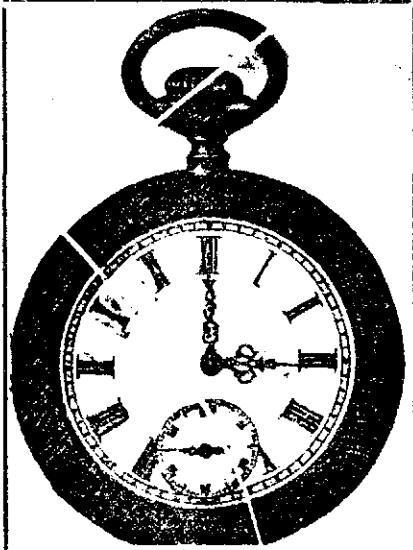
GEL MAI MARE DEPOSIT DE
MOBILĂ ÎN UNGARIA DE SUD.

CALITATE PRIMĂ! — PRODUCERI PROPRII
PREȚURI MODERATE.

VÂRȘET STR. KUDRITZER

No. 11 și 16.

(TÂRGUL LEMNELOR). — ÎNTEMEIATĂ LA 1855.

Cele mai bune **oroloage**
Cele mai solide și **juvaericele**
cele mai moderne
atât pe **bani gata, cât și în**
rate pe lângă **chezășie de 10**
ani cu prețuri ieftine, liferează cea
mai bună prăvălie în această privință
în întreagă Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notă, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul“ (ad. seria că au cetit anunțul în „Românul“). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Licitație
concesionată
de autorități

Hoffmann
Sándor

ARAD, (Palatul teatrului).

Telefon nr. 10.

Vinde

în cantități mari și
pe prețuri foarte re-
duse articole de :

calitate bună

Cu bani gata va avea
rara ocaziune a-și
procura orice pe pre-
țuri ce se vor stabili
prin învoială obiec-
tele ce ar dori.

Săptămâna aceasta dan-
dele și cordele ce au mai
rămas.

Vânzarea nu va ținea decât
scurt timp.

23 metri pânză 6—6:50, 7—7:50.

Calitate corespunzătoare ori
cărui scop.

Șterguri Schroll de toate calită-
țile, albituri pentru masă, mă-
săle și șervete cu prețuri scăzute.

Pardesiu pentru dame 7:50—9:50
fl. Se găsesc de toate culorile.

Pelerine pentru fete începând
dela 2:50 fl.

Rog priviti galantarele mele.

Jupoane de postav pentru femei 2:50 fl. Preț de reclame mai fine 3:50—4:75.

Ciorapi negri și suri pentru copii pe prețuri nimitor de scăzute.

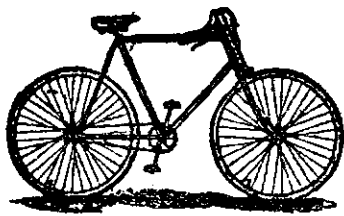
BICICLETE

de renume mondial:

**THE CHAMPION
și PREMIER**

cu osie campanilă,

roată automată (cu frână liberă) se vând pe lângă garanția de 3 și 5 ani cu prețul original a fabricii, fără nici o ridicare de preț, în rate lunare de 12 și 15 cor precum și părți alcătuitoare pentru biciclete, ca gumă interioară și exterioră prima calitate, sonerie, lampe, pedale, lanțuri, roată automată, conus. — În urma circulației mare unde în toată Auto-Ungaria trimite și în provincii cu preț foarte redus. — La cumpărări mari se dă rabat mare.

Láng Jakab és fia

mare comerciant de biciclete și părți alcătuitoare
Budapest, VIII., József-körut 41.

Filiale: Boross-tér 4 și în Buda, II, Margit-körut 6.
Catalogul de lux cu 1000 de chipuri se trimite gratuit.

Premiat la a. 1902 din partea expoziției Industriale din Beclherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS

păpușar,

— Nagybecskerek. —

Liferează în țară și străinătate păpuși de piele, păslă, mătase și catifea, pentru bărbați, dame și copii cu prețurile cele mai ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimis gratuit. — Revizătorilor li-se dă rabat.

Szighety Sándor

atelier de cuțite și tocilărie artistică
Budapesta, VII., Strada Akácza No 64.
Colțul Străzii Király.

Se recomandă pentru ascuțirea și repararea de foarfeci, cuțite, brice și tesacuri de bucătărie în condiții ireproșabile și pr. conv.

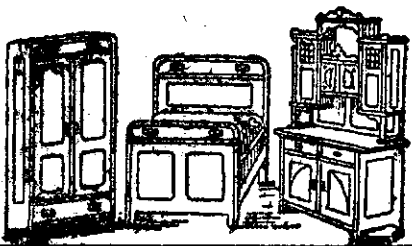
Mare depozit de unelte și utensilii pentru barbieri, ca foarfeci, brice și curele de ascuțit etc. etc. precum și cuțite de buzunar ș a.

Pentru barbieri se ascut două briciuri gratuit dacă trimit 12 deodată.

Comandele se execută prompt și conștiințios.

**BAUMANN ARNOLD succesorul
LÁHNI KÁROLY,
fabricant de mobile,
Alba-Iulia, Piața Szent István Nr. 11.**

Recomandă mobile pregătite în atelierul său din cel mai bun material, pentru dormitoare, sufragerii, locuințe garson și — birouri pe lângă prețuri ieftine. —

CĂRĂMIZI

se capătă la subscrisul din fabrica lui de cărămizi de lângă apropierea gării.

KIRLE ANTAL,
Arad, Florián-u. 6. b.

ARAD, WEITZER-U. 13.

D-na SZALKAI ÁRMIN

lucrează în timpul cel mai scurt în atelierul său de **BRODĂRII ȘI ALBITURI**, trusouri complete pentru femei, bărbați și copii, lucrate artistic și cu gust. — Brodării albe și colorate, lucrări cu aur, albituri, batiste, servete, millienuri, perini pentru divan, se află gata și se vând cu preț ieftin, — se află și nelucrate. Domnișoare se primesc spre instruire.

De neîntrecut!

Spălătorie aranjată cu mașini electrice pentru curățirea chimică a hainelor, colorare și spălarea fulgilor de perini.

LUCZA JÓZSEF

Seghedin—Szeged, Laudon-utca 9. sz.
(Colțul pieței Valeria.)

Având sistem propriu de-a curăți chimic și a colora, sunt neîntrecut în meseria mea. Colorez haine de domni, dame, copii, dantele, stoffe de mobile și covoare. Pierdelele le spăl cu mare grijă. Pentru doliu colorez haine în negru. Comandele le execut îndată cu mare acurateță. Baltoane de piele le colorez în colori închise.

: Atelier de croitorie :

Ioan Avram,

→ Bistrița ←

Strada Iemnelor Nr. 63.

în casa Dr. Onișor, peste drum
de casa comitatului.

P. T.

Am onoare a aduce la
cunoștința on. public, că
mai-am deschis modestul meu

atelier de croitorie

în strada Iemnelor nr. 63, unde l-am mărit și aranjat după cele mai nouă recepții, astfel că acum sunt în plăcuta poziție de-a putea ținea în depozit permanent o cantitate însemnată de stoffe și alți articli de bransă. — Materialul este cel mai bun, prețuri cât se poate de moderate, comandele urgente se efectuează în cel mai scurt timp.

Imprumut ieftin,

fără cheltuieli anticipative, cu procente de 4% și amortizație, pe pământuri, dela 10—65 ani, rămânând procentele acele...

Ofer diferite mașini agricole

fabricatele cele mai bune, construcția cea mai perfectă, precum: mașini de treerat, cu abur, benzin și olei, mașini de semănat și șisosit cu abur, benzin și olei pe lângă prețurile cele mai convenabile cu plățire în rate

Cumpăr, vând și parcelez

moșii, pământuri, fabrici și case. Vând mașini, motoare calitate bună, preț ieftin. Instalez luminare cu acetelin și vând obiectele necesare.

La dorință trimit specialist.

Caut agenți la sate, pe lângă onorar.

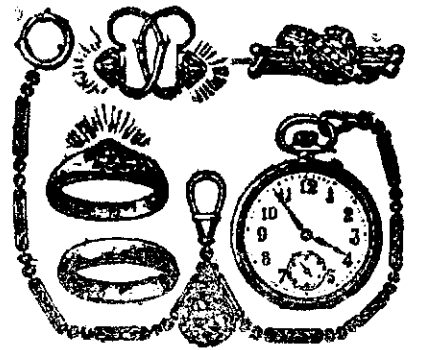
Agentura generală comerclală.

Pálmer Mátyás

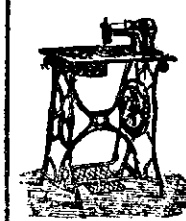
Timișoara, Strada Jenő-Herceg Nr. 13.

**A. Slepák, giuvaergiu și
ceasornicar**

Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint și nickel, în ceasuri de părete. Giuvaerice fine, cu briliante, obiecte de lux în argint și articole optice. În atelierul meu se reparaază ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaerice și ceasuri, pe lângă garanță. Prețuri solide! — Serviciu prompt!

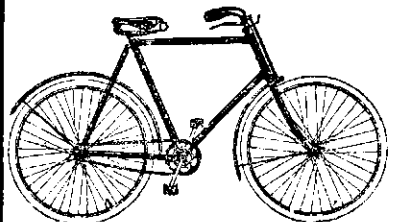
**Szántó Jenő,
mehanic în Dés.**

Recomandă fabricatele
cele mai bune de

mașini de cusut,
mașini de scris,
gramamafoane
și biciclete

precum și atelierul său pentru reparații. Ține în depozit biciclete nouă și uzate dela 65—110 fl., precum și diferite piese pentru mașini de cusut, biciclete, gramamafoane și

mașini de
scris pe
lângă prețuri
ieftine.

ILIE BURA,

lăcătuș artistic și pentru zidiri,
BISERICA-ALBĂ,
Strada Orșova Nr. 4. (casa proprie).

Primește ori ce lucrări de bransa aceasta precum: stringerea cu fer a zidurilor, pregătirea de porți și garduri de fier, balcoane, trepi, îngrădiri de morminte, cămine și cuptoare etc. executate artistic și prompt
Primește totodată spre efectuare totfelul de reparaturi atingătoare în bransa aceasta pe lângă preturi ieftine și serviciu pu actual.

Pește sărat

Taranka, alb 100 klgr. 70— Cor.
Deverika, mare > > 90— >
Deverika, mai mare > 100— >
Șalău . . . . 100 > 90— >
Știucă . . . . > > 88— >
Crap, mare . . . > > 110— >
Somn, de mijloc per klgr. 120 >
Somn, mare > > 140 >
Somn Pana, în fălii > 180 >
Ceapă 100 klgr. 16— >

Liferează cu rambursă
PETROVITS és PANTITS
VERSE CZ.

Prima calitate.

Mașini de cusut »Singer« calitate bună, pentru femei cu 30 fl. (karikahajó:) tot pentru femei 42 fl., centralbobin 47 fl., cu 5 cutii din oricare soi 55 fl., cu luntre scufundătoare (stülyesztő karikahajós)— centralbobin fără sunet, artistic lucrate, un adevărat decor pentru casă cu 65 fl., precum și biciclete cu 52 floreni, pe lângă garanție de 5 ani — liferează:

KRAUSZ HENRIK,
Budapest, IV., Veres Pálné-u. 40.
Resinzătorilor le dau rabat. — Catalog la cerere trimis gratis și franco.

Premiat în 1889 la Paris. 1866 la Budapesta și încă alte 6 distincții.
Infinită în 1883. — Liferanța Technologică reg. ung.

„UNIVERSAL”

fabrică de calapoade,
JUHÁSZ ANTAL, Rékés csaba

Măsură se ia la caz de lipsă după autopsie medicală.
Despărțământ separat pentru Ortopedie.
Ori-ce comande, chiar și după formă de gips.
Fabricațiile mele sunt din lemn uscat, bine pregătite.
Scânduri de lucrat, scaune, mese de croială și ace pentru ciobotari și pantofari.

- Brevetele firmei »Universal«:
1. »Universal« pentru lărgirea încălțămintelor.
  2. »Universal« calapoade, pentru cizme, mai ales ptu soldați, vânători și agricultori.
  3. »Universal« mașini sistem nou.

Cereți CATALOG.

NUMAI ÎN SALONUL DE MODE

GEORGE RUMMEL

SIBIU, HONTERUSGASSE Nr. 15.

se execută costumele cele mai bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția stim. dame cele mai nouă și clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8—10 zile. — La damele din provincie iau probe în 6 ore de două ori. Haine de doliu le execută în 12 ore. — Convingerea e siguranța cea mai bună! — Rugând sprijin

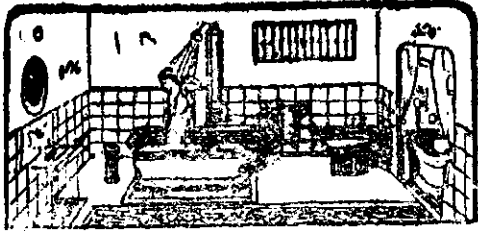
Cu stimă:
GEORGE RUMMEL

EDUARD LEXEN,

tinichigiu și antepriză de instalațiuni
Brașov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Prăvălie: Strada Gâbel Nr. 2.

Telefon Nr. 224.

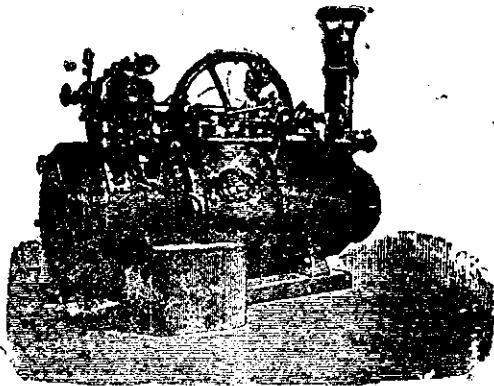
Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificii, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru ghiată, vase pentru spălat și altele.
Specializat în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie.

Lampe de carbid de totfelul de la 3 coroane în sus. — —
Engrosiștilor li-se dau rabat.
Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, closete etc.
Serviciu conștiințios. Prețuri moderate. Reparație promptă.

Prima industrie de cazane din Ungaria de sud.

Szatmáry Mihály, turnător de cazane,
Szeged,
Szentháromság-utca 41. sz. (casa proprie).

Aduc la cunoștința on. public, că atelierul meu de cazane l'am înouit cu diferite mașini, așa că sunt în stare să satisfac ori-ce comandă. Pregătesc cazane pentru abur, repar cazane la mori, corăbii, cazane de apă, petrolu, spirit și chiar și cazane la locomobile.

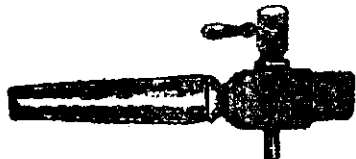
LÉVAY GYÖRGY

STRUNGAR

SZEGED, Püspök-tér 4.

Primește spre efectuare și reparare totfelul de lucruri ce aparțin acestei branșe, precum: popice și bile, dopuri și slăvini (pipe) pentru buți gherghefuri p. lucru de mână, articole p. fumători, cămășuri, spițuri etc.; bile și dacuri pentru biliard; domino, șah și totfelul de decorații, la mobile, etc., cuire ș. a.

Comandele se efectuează prompt și conștiințios.

Mizera József,

măiestru zidar diplomat.

Biroul: Arad, Ilona-utca 34.

Primește totfelul de lucrări de branșe pentru edificii, precum și efectuarea de planuri și expres-nota sau preliminări de spese atât în localitate cât și în provincie. — Tot acolo se pot cumpăra uși și ferestre vechi.

Prețuri moderate.

EUGEN LIEBLICH

fotograf

Sibiu — Nagyszeben, str. Elisabeta Nr. 56 (casa proprie).

≡ Execută toffelul de icoane artistice. ≡

Plantinatipie, icoane simple, mici și până la mărime naturală. **Picturi renumite în oleu** în toată mărimea, după orice fotografie mică. **Fotografiarea, copiilor** executată modern, fotografiere în grup și familie, se știe că atelierul acesta în privința mărimii este primul. **Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate fotografia chiar și pe timp ploios.**

Cu deslușiri servose.

Hans Fabrițius

inginer

SIBIU, Reissenfelsgasse 11

primește executarea ori-cărui

conduct electric

pentru diverse scopuri.

Cum să ne apărăm contra durerilor de stomac ? !

Contra durerilor de stomac, foarte lăpte în timpul mai nou între omire, trebuie să ne apărăm dela început, folosind spre acest scop

Nectarul Dr. Engel

căci, un stomac sănătos și o bună mistuire, formează fundamentul unui corp sănătos. Cine dar vrea să-și mențină sănătatea până la adânci bătrânețe, se întrebuințează

Nectarul Dr. Engel

renumit în urma succeselor de până acum !

Acest nectar compus din diferite sucuri aromatice și vin, exercită în urma compoziției sale o influență binefăcătoare asupra misturii, asemenea unui licheur de stomac, ori vin de stomac și nu are absolut nici o urmă stricăcioasă. Sănătoși și bolnavi pot așadar lua Nectarul fără a-și strica sănătatea. Nectarul ajută cu o întrebuințare rațională la mistuire și la formarea sucurilor

Astfel se impune tuturor, ce volesc să aibă stomac sănătos, întrebuințarea

Nectarului Dr. Engel

„Nectarul” este un excelent mijloc întâmpinării cărbunilor, sâmburilor durerilor de stomac, a misturii anevoioase, și a greșel. Se mai întrebuințează contra contipației, a colicel și a palpației de inimă. Aduce somn și apetit, fiind bun contra insomniei, indispoziției durerilor de cap și acceselor nervoase. Folosit în cercuri mai largi s'a constatat că aduce veselie și poftă de viață.

NECTARUL se poate cumpăra în sticle de 3 și 4 coroane în farmaciile din Arad, Ujrad Ologovác, Györök, Ménes, Paulis, Lippa, H-degkur, Vinga, Székesut, Pécska, Tornya, Világos, Egres, Nádas, Berzova, Orczifalva, Merczifalva, Sándorháza, Bogar-s, Szerb-Sz.-Péter, Perjamos, Szemlaá, Szárafalva Nagylak, Palota, Alberti, Mezőhegyes, Batonya, Marczib, Dombegyháza, Kurtics, Uj Szent-Anna, Pankota, Silingyia, Taucz, Sztatinaa, Baja, Kaprucza, Brestovác, Rékás, Gyarmata, Bruckenau, Zsadány, Szent-András, Kis-becskerék, Mehala, Temeșvár.

Păzitivă de Imitații!

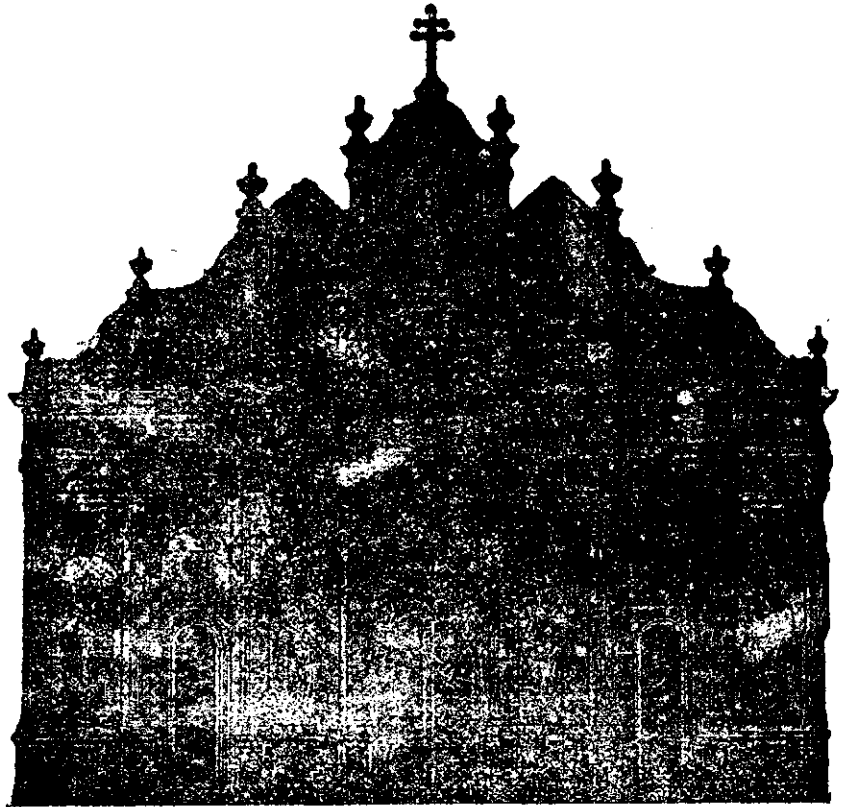
Cereți expres „Nectar Dr. Engel”.

Nectarul meu nu e ceva miraculos. Are următoarea compoziție : Samos 300-0, Esența de vin 150-0, Sirop de micură 100-0, Vin roșu 100-0, Sirop de cireșe 100-0, Sirop de fragi 20-0, Aromă de Veremít 30-0, Anis etc... á 10-0. Aceste se mestecă.

Schmidt János succesor Schmidt Fereacz

institut pentru ridicarea altarelor în

Budapesta, Kőbányai-ut 58.

Pregătește : altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile. Se recomandă ca specialist, de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și primirea muncii o face pe speșele sale proprii.

Prețuri moderate.

Condiții favorabile de plată.

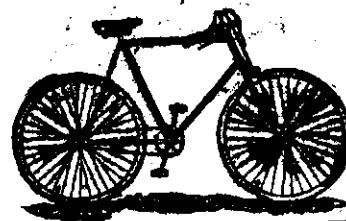

Cele mai bune fabricații de

PUȘTI de VANAI

puști flobert, revolvere și pistoale Bulldog, pecum și toffelul de gloanțe și praf de pușcă, cu prețuri ieftine.

Cele mai excelente fabricații de
MAȘINI DE CUSUT
pentru familii și industrie.

BICICLETE

să căpătă cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă plătiri convenabile în rate.

Mândria oricărei gospodine este pâinea bună și frumoasă ! în locul dospirii îndelungate și frământării oboșitoare, este de recomandat mașina „IDEAL” pentru dospirea și frământarea pâinei, premiată în mai multe rânduri, la expoziția de lucruri casnice din Timișoara 1908 distins cu »Medalie de aur« și »Diplomă«.

Toate aceste se pot comanda dela

KALENDA JÁNOS

Nagyvárad, Piața Szent László-tér.